

MLADINSKI LIST

MESEČNIK ZA SLOVENSKO MLADINO V AMERIKI

J U V E N I L E

Monthly Magazine for the Young Slovenes in America. Published by Slov. Nat'l Benefit Society, 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill. Rates: Per year: \$1.20, half year 60c; foreign countries per year \$1.50

LETO VIII.—Št. 6.

CHICAGO, ILL., JUNIJ, 1929.

VOL. VIII.—No. 6.

A. Kobal:

JEDNOTA OSTANE MLADA

JEDNOTA je stara pet in dvajset let.
Koliko?

To je pet krat pet!

Jaz sem pa komaj
dva krat pet
Urno, urno
bom moral hitet',
da bom i jaz
jednotnih let.

Ni treba, ni treba!

Jednota je mlada,
je mlajša kot jaz,
saj ona mladi
se sleherni čas.
V listih smo brali,
kako člani mali
vrste jednote mlade.
Tisočev dvajset
dečkov in deklic
v jednoti včlanjenih je.

Kmalu bo zopet
pet in dvajset let
takrat bom jaz
mož polnih let,
za važnega člana
jednote štet.
Jednota pa mlada
imela bo rada
stare in mlade kot zdaj.

Prišlo bo zopet
pet in dvajset let
Starček pretruden,
od križev prevzet,
med veterane
jednote bom štet.
Jednota pa mlada
imela bo rada
starčka, kot ljubi me zdaj.
Mlada in močna,
zaslomba mogočna
jednota ostane
bratom, sestram vekomaj.

Ivan Albrecht:

KRES

TIK, tik, tik, po dva in dva.
Kdo nam konja osedla,
da gremo za goro v vas,
kjer je zdaj veseli čas.

Jaga-Baba kuri kres,
iskre grejo do nebes,
zlate nitke se bleste,
koder cesta v goro gre.

Jaga-Baba srečo trosi,
zlato peno v roki nosi,
meni kruha belega,
kar od hleba celega.

Tik, tik, tik, po dva in dva,
pa h kresovom vrh gora!
Kdor bo prvi, več dobi,
Jaga-Baba se smeji.

Jubilejna konvencija S. N. P. J.

NA NOBENO konvencijo ni članstvo S. N. P. J. še polagalo tolike važnosti kot na deveto redno ali jubilejno konvencijo, katera se je vršila od 13. do 25. minulega meseca. Zanimanje je tolikanj narastlo, ker je članstvo pomnožilo in se je s tem tudi razširil vpliv jednote na življenje naših priselnicov. Poleg tega so se pojavili resni problemi, katere je imela konvencija rešiti. Kolike važnosti je bilo to zborovanje, pa najbolje svedočijo ogromne razprave o bodočih pravilih in vodstvu jednote.

Konvencije S. N. P. J. ali drugih slovenskih organizacij v Ameriki so čisto nekaj drugega kot konvencije drugih ameriških organizacij. Predvsem so manjše po številu, kajti zastopstvo društev je omejeno: le društvo, ki šteje nad sto članov, ima pravico do svojega delegata; dva delegata lahko pošlje društvo z več kot 250 člani, nobeno pa ne more poslati več kot dveh delegatov. Mala društva so se v nekaterih slučajih združila, da so poslala skupnega delegata. Vseh je bilo nekaj nad dvesto, tako da je prišel na vsakih 205 članov po en delegat.

Druga važna razlika med našo in ameriško konvencijo je delo konvencije same. Pri nas skoro vse delo odpade na vso konvencijo. Izvoljeni so sicer konvenčni odbori, kot na primer poverilni odbor za štetje glasov pri volitvah, odbor za reševanje prošenj in pritožb, odbor za pregled poslovanja uprave, odbor za določanje plač in mogoče še kakšen drug poseben odbor, toda razprav o bodočih pravilih se udeležuje vsa konvencija. Ko odbori podajo poročila ali pa ko so stavljeni predlogi, ima vsak delegat pravico do govora za ali proti. To pa kajpada zavleče konvencijo, da je nekaj navadnega če traja štirinajst dni. Ameriške konvencije so običajno zaključene v treh ali štirih dneh, kajti vse delo glede pravil imajo v pretresu odbori, ki prinesejo pred konvencijo samo važne zaključke, da zborujoči o njih glasujejo. Na ta način je mogoče, da konvenčne seje pri ameriških organizacijah trajajo samo po tri, štiri ure na dan, dočim naše seje trajajo po osem ur dnevno. Točno ob osmih se otvori dopoldanska seja, ki traja do dvanajstih, in takoj ob eni se zopet prične zborovanje, ki traja do petih ali tudi dalj. Delegatje so pridni in bi radi prihranili denar organizaciji s tem, da često predlagajo, naj se vršijo še večerne seje.

Po vsem tem vidimo, da delegacija na konvenciji S. N. P. J. ni samo pridna, temveč da tu vlada tudi več demokracije kot pri angleških organizacijah, kjer posameznik le redkokdaj dobi priliko, udeležiti se razprave. Taka demokracija je dobra in stavi delegata na veliko bolj važno mesto kot pa tam, kjer ima samo to pravico, da dviga roke. Toda ravno taka demokracija se lahko zlorabi. Da bolje razumemo pomen in učinkovitost demokracije na konvenciji S. N. P. J., moramo predvsem nekoliko razmotrivati razpoloženje delegatov in pa o strankah, ki so se ugnezdele pri S. N. P. J.

Ko so delegatje prišli v Chicago, je bilo med njimi najboljše razpoloženje za delo v prid S. N. P. J. Vsaj o večini se lahko govori tako. Zanimivo je bilo delegate opazovati, kako so izkazali zanimanje za glavni stan jednote, a še boljši vtis je človek dobil, ko jih je poslušal pred konvencijo o nameravanem delu za jednoto. Prišli so z navodili od svojih društev in ta navodila so hoteli predložiti konvenciji in jih zagovarjati.

Naj nam bo deveta redna konvencija S. N. P. J. šola za bodoče. Čitajmo konvenčni zapisnik!

A. Kobal.

MAMICA Dežela prognanstva

MAMICA, svetloba na nebu ugaša; ne vem, kako pozno je. Igra me ne veseli več, zato sem prišel k tebi. Sobota je, naš praznik.

Pusti svoje delo, mamica; prisedi sem k oknu in povej mi, kje leži tepantarska puščava iz pravljice?

Dež s svojo senco je zagrnil dan od konca do konca.

Divji blisk praska nebo s svojimi nohti. Kedar oblaki bobnijo in kedar grmi, sem tako rad, da se mi krči srce od strahu in da se lahko privijem k tebi.

Kedar težki dež pljuska po cele ure na bambusove liste, in se naša okna tresejo in žvenketajo pod sunki vetra, sedim rad sam v sobi, mamica, s teboj in poslušam tvoje pripovedke o tepantarski puščavi iz pravljice.

Kje leži, mamica, na bregu katerega morja, ob vznožju katerega hriba, v kraljestvu katerega kralja?

Tam ni seči, da bi omejevale polja, med njimi ni steza, po katerih bi se seljaki zavečera vražali v svoja sela, ali bi žena, ki nabira suhljad v gozdu, mogla nositi svojo butaro na trg. Z marogami žolte trave v pesku in z enim samim drevesom, na katerem imata dva modra, stara ptiča svoje gnezdo, leži tepantarska puščava.

Lahko si mislim, kako jaše oblačnega dne, prav kakor je današnji, mladi kraljevič na sivem konju sam skozi puščavo in išče kraljične, ki leži zaprta v palači obrovi onkraj neznane vode.

Kadar prši deževna megla z daljnega neba in zatrzne blisk, kakor nenadna bolečina, ali se spomni tedaj svoje nesrečne matere, ki jo je kralj zavrgel in ki pometa kravji hlev in si otira oči, medtem ko on jaše skozi tepantarsko puščavo iz pravljice?

Glej, mamica, somrak je že skoro, še predno se je dan nagnil, in tam na vaški cesti ni več popotnikov.

Pastir se je že rano vrnil s paše domov in ljudje so zapustili svoja polja in zdaj sede na štorjah pod ostrešjem svojih kolib in zro v preteče oblake.

Mamica, pustil sem vse svoje knjige na polici—ne veli mi, da bi se zdaj učil.

Ko dorastem in bom velik kakor ata, se bom učil vsega, česar je treba.

Ali samo danes mi povej, mamica, kje je tepantarska puščava iz pravljice?

ŠKRJANČEK

Oj kje so tista jutra zlata,
ko orač na polju je oral,
ko v rosi je blestela trata
in vesne vonj je vil iz tal . . .

Oj kje zdaj pevec je krilati,
ki v jutrih vesne je žgolel;
metulj je ljubil cvetke v trati,
on k luči solнца je hitel.

V višave vedre se je dvigal
neutrudno žvrgoleč;
vesel je solнца vzhod pozdravljaj
v naročje zlato mu hiteč!

Oj kolikrat pogled mi uhajal
v višave je za njim;
ko vid moj ni ga več zaznaval,
še čul se spev je iz višin. . .

Radostno vzelo solnce zlato
na znanje pevčev je pozdrav;
obsijalo mu je trato,
ko vrnil dol se je iz višav.

Škrjanček drobni, li še pevaš
nad poljem znanim mi?
komu zdaj tam srce dviguješ
v višave vedre ti?

O vem, da lepi rojstni raj
spet v cvetje je odet;
orač na polju orje zdaj
in ti prepevaš spet!

A jaz v tujini si želim,
da slišim kdaj te spet,
v moj raj še priti hrepenim,
ko v cvetje bo odet!

Spomin sladak me vleče tja,
spomin mladostnih dni!
A v duši grenka bol gloda—
saj raj moj tujec zdaj lasti—.

Preljubko res zdaj ti prepevaš,
škrjanček, pevec moj!
Ne veš—da tujcu požgolevaš,
ki zaslužnja—narod moj!

Kako to znal bi ptiček drobni,
saj zlato vživaš ti prostost!
Ti k solnčni dvigaš se svetlobi
in solнца vzhod ti je v radost!

Škrjanček moj! O, le pozdravljaj
mi solнца zlati vzhod;
ti dvigaj duše in oznanjaj
jim solnčne svobode prihod!

Anna Prachek Krasna.

PIŠ

Okrog oglov se podi
divja, preti, renči—silni piš!
Okrog zemlje hiti
in vrača spet se—divji piš!

A jaz tu notri v topli sobi
poslušam mirno—silni piš!
Saj stokrat prišel je že v goste,
pa spet odšel drugam je—divji piš. . .

In vendar—ali je gotovo,
da vselej pojde mimo—silni piš!
Samo divjoč, preteč, kot vedno?
Prav lahko pride in nas stre—
ta divji piš

Tako misleč še mirno prisluškujem,
kako divja tam zunaj—silni piš!
Od vseh začetkov že razsaja neomejen.
Zdi se, kot da bi bil—Svobode piš!

Silno rohneč, budeč, preteč,
kot ta—vzbuja v srcih sužnjev se—
Svobode piš!
Stokrat poleže se—nič hudega storeč;
enkrat pa pride in tirane stre—
Svobode silni piš!

A. P. Krasna.

Med snegom in ledom

Bajka iz pradavnih dni.

Po dr. L. Poljancu.

(Konec.)

V bližini lednika je kazala pokrajina nekoliko drugačno lice. Namesto apneniške podlage so tvorili tla mehki peščenci, pomešani z glino. Obrežje se je zategadelj položno sklanjalo k reki in to prirodno stezo so uporabljale živali, da so hodile iz razsežnih južnih gozdov na vodo, zveri pa, da so prežale na plen. Na tem ugodnem kraju so kopali tudi jamarji zdaj tu, zdaj tam, kjer so pač našli živalske sledove, s koničastim kamenjem iz reke in z odtrganimi vejami jame, jih pokrivali z dračjem in posipavali s snegom. Treba je bilo delati zelo oprezno, ker divjačina je hitro izvolahala človeške stopinje; najugodnejši čas za lov v jami je bil po zapadlem novem snegu, ki je zakrival nastavljenno past. Treba je bilo tudi, da so na vse zgodaj pregledovali jame, drugače sta jih prehitela jamski medved ali jamski lev ter jim pustila v spomin od zajetega živinčeta le sledove krvi na snegu in oglodane kosti.

Danes pa se je plazil, še preden so prispeli na mesto, okoli jame tujec, ki je bil odet z dokaj dobro prikrojenimi živalskimi kožami. Oglejmo si ga natančneje! Život je bil srednje velikosti ter je počival na ravnih in vitkih nogah. Dolga, a zelo ozka glava, kakršno imajo sedanji dolgoglavci, je imela na temenu precej napeto lobanjo, zatemenje z dobro razvitim vidnim središčem pa je bilo kakor pri ljudeh iz našega krdele. Med ozkim čelom in očnicama sta ležala koščena nabora, toda ne posebno velika in nista se stikala nad nosom. Nos je bil na korenu potlačen. Goste, namršene obrvi so pokrivali in senčile globoko ležeče oči, ki so imele zategadelj temen in čemeran izraz. Podbradka sicer še ni bilo; kar pa mu čeljusti in zobje niso štrleli preveč naprej, je imelo bradato lice še dokaj značaj člo-

veških pasem, ki živijo zdaj po Avstraliji.

Tujec pri njihovih jamah, to je bilo krdelu nekaj nepojmljivega, nekaj novega! Z divjim krikom, v katerem pa se je izražal strah pred neznanom nevarnostjo, so se zagnali nadenj. Tujec je sicer skušal uteči premoči tja proti ledeniku, toda kamen, zalučen iz Piševe prače, ga je zadel v tilnik, da se je zgrudil mrtev. Zvedavo je stalo krdelo okoli mrtveca, ga ogledovalo in otipavalo. Odkod je prišel? Čez deročo reko? Pozimi bi šlo, ko je zamrzla, a zdaj spomladi ni mogel, ker je premočno narastla. Čez ledenik? Svoj čas je krdelo sicer sledilo dolgokocinastemu nosorogu na lednik, toda žival jim je izginila pred očmi, kakor bi se udrla v novi sneg. Ko so prišli bliže, jim je zevala nasproti ledniška razpoka kakor globoko brezno, v katerem je tičal nosorog in se zastonj skušal osvoboditi. Kdo bi hodil po takem ledniku, kdo bi prišel čezenj od severnega brega?

Vračajoč se z mrtvecem k jami, je našlo krdelo široko gaz steptanega snega, v katerem so se jasno poznali orjaški parklji; od jame sem pa se je razlegalo žalostno mukanje. Čreda divjih tufov, zarodnikov našega dolgorogega goveda, je šla tod mimo na vodo, telica pa, ki je skakala ob strani, je prišla do pasti ter se vdrla v jamo. Skokoma so bili v jami, ubili telico ter ji presekali žile. Nato pa so se gnetli stari in mladi jamarji okoli zaklanega živinčeta, da pijejo toplo kri ter si ogrejejo premrle in odrevenele ude.

Z dvojnimi plenom so se vračali nato domov k steni, k domači jami, ki jo je zunaj obsevalo in grelo jutranje solnce, od onega brega pa je gledala izza gozda četa divjih, grozečih ljudi. Kmalu je plapolal v votlini ogenj in na ražnju ter

v žerjavici so pekli in cvrli ne samo kose živinčeta, temveč tudi ubitega sovražnika. Pri obedu so možje celo tolkli in lomili s kamni opečene človeške kosti in sesali mozeg iz njih, izžete kosti pa so metali v kot na kup k drugim. Kako divje, kako strašno! Po naših nazorih seveda! Toda ni treba, da bi bilo ljudožerstvo znak posebno nizke prosvetne stopnje kakega ljudstva, v tej navadi tičijo dostikrat tudi notranji, recimo verski nagibi. Človek požre sovražnika ne samo iz maščevanja, temveč tudi iz zavisti, ker si skuša pridobiti z njegovim mesom in mozgom tudi njegove dobre lastnosti, njegov pogum, njegovo moč. Saj so bili poleg visoke kulture tudi mehiškanski Azteki znani ljudožrci!

Grozeča četa onkraj reke je vendarle prekoračila ledenik, ki ravno ni imel posebno zevajočih razpok, ter prišla pred jamo, ki jo je že nekaj dni sem mikala po svoji ugodni legi. Vnela se je kratka neenaka borba. Prvotni stanovalci so se borili z ročnimi kladivi in s topimi noži, ki so si jih sirovo izdelali z rečnega proda, ter s pračam, s katerimi so metali kamenje. Njihova borba je zato uspevala samo v bližini, bila je borba na nož! Sovražniki pa so imeli poleg dobrih prač tudi sulice z ostrimi kamenimi konicami iz drobno obdelanega kresilnika, ki so jih točno lučali iz daljave na nasprotnike, in na lesenih toporiščih nasajene kamenene sekire, s katerimi so srdito mahali in bili okoli sebe. Plašno so se skrile žene in otroci. Po bitki so vstopili zmagovalci v jamo in jo prevzeli v posest, z jamo vred pa so prevzeli po pravu sile in moči tudi ostanek prejšnjih stanovalcev. Izprva so seveda tulile ženske in žalovale za mrtvimi svojci, otroci so vekali. Toda čas izbriše vse spomine! Sužnji so bili itak od nekdanj, sužnji divje, mrzle prirode, zaslužilo jih je še tuje, močnejše pleme, ki pa je tudi v obilnejši meri skrbelo za njih hrano in život. V nekaj letih sta se strnili krdeli v nov, enoten, nerazdeljen rod.

Z novim rodом je prišlo v jamo tudi novo življenje. Mladenci so kaj radi iskali živali v brlogih in jih lovili v zanke, in sicer v jamah ob steni svizce, ob reki pa bobre, od katerih so dobivali toplo krzno, slastno meso in tolščo ter dišečo bobrovino. Za bobrovino so se pulile najbolj ženske, z njo so si mazale kožo po obrazu in po rokah, da se je kože tem rajši prijemala rumena okra. V jami se je nastanil ob ognjišču kovač Tok. V rečnemrodu si je nabral toliko pripravnih kremenov in kresilnikov, ki jih je prinesla voda, da jih je jedva prinesel v mehu domov. Ob ognjišču je imel trdo kameneno ploščo in trdno, pristreno kladivo. Enakomerno in odmerjeno silno, kakor bi klepal, je udarjalo kladivo po kresilniku in krušilo školjaste drobce z ostrimi robovi. Pod njegovima spretnima rokama so se preobražali okroglasti kresilniki v raznovrstna kladiva, strugala, puščice in nože. Tok je bil tudi prijatelj in ljubljenec otrok. Kadar so zazveneli udarci njegovega kladiva po jami, ga je obkrožila mladina ter dolge ure občudovala zlate bežeče iskre, ki so se kresale in utrinjale pri vsakem zamahu. Ravno je izgotovil izvrstno strugalo za ribiča Ploča, obrisal si z roko potno čelo ter začel takole govoriti: "Naši očaki niso poznali ognja. Meso so uživali sirovo, in ko so se vračali zvečer v brloge, ni bilo prijetnega plamena, da bi si pregrel odrevenele ude. Poznali so samo ogenj, ki je žarel podnevi od solnca, ki je bruhal na zahodnem obzorju iz zemlje, ki je švigal za poletnih neviht iz oblakov. Ta čas so si začeli tudi izdelovati prvo orodje in orožje iz kremen. Ko je udaril prvi kovač kremen ob kremen, da bi dal sirovemu kamenu primernejšo obliko se je prikazal iz kremen ob visokem zvenku ogenj v obliki iskre ter šinil v suhi mah, ki je mehčal kamenemu rokodelcu trdo, skalno ležišče. Gost dim se je začel kaditi iz mahu in preprih, prihajajoč od odprtine sem, je vznemil iz iskre svetel plamen, ki je zajel votlino. S krikom so se umaknili ljudje v naj-

globokejše kote, ker jim je branil požar izhod iz jame, zunaj stoječi člani krdela pa so opazovali z največjim strahom oblake dima, ki so se valili iz jame ter podili za vetrom. Toda plamen je kmalu ugasnil, dim se razgubil, na tleh je ostalo od mahu le malce sivega pepela. Oprezno so stopili v jamo. Skalnate stene nad ležišči so počrnele, kost z mesnimi ostanki, ki je bila ležala v mahu, je prijetno dišala po pečenki, gola noga, ki si jo položil z vso opreznostjo na pepel, je začutila toploto, po kateri so tako hrepeneli jamarji, toploto, preprijetno toploto, kakor bi se grel na solncu. Vsa jama je bila topla, sneg ob vходу je skopnel. Od tistega časa si krešejo jamarji ogenj iz kamna; da jim ga ni treba kresati sproti, ga skrivajo v ognjišču med pepelom." Po teh besedah so se obrnili otroci nehote k domačemu ognjišču, kjer je veselo plapolal ogenj in ogreval skalnati dom. Kovač Tok je izročil strugalo ribiču Ploču, ki se je ravno vrnil z lova, sam pa je z enakomernimi udarci nadaljeval delo. Ploču se je mudilo, v kotu je že imel sirovo obdelan parožek severnega jelena, ki ga je zdaj vestno koničil in stružil s strugalom ter mu zarezaval z nožem zobce, dokler ni napravil ribje ostve ali harpune. Njegov čas je prišel. Ledovje je pokalo in od odprtega morja sem so prihajali v reke in potoke tolsti lososi, da bi se drestili. Cele dneve je prestal zdaj Ploč ob reki na skali, kadar se je prikazal modrikast hrbet v vodi, je švignila ostva v vodo kakor puščica in le redkokdaj izgrešila cilj. Z bogatim plenom se je navadno vračal ribič zvečer v jamo.

Novi rod je gojil tudi pridno lov na divjačino v jamah kakor prejšnji jamarji. Pred par dnevi so našli lovci na obrežju razbit led in v snegu orjaške sledove, ki so se izgubljali v iglastih gozdih na jugu. Prav na gazi pod visokimi drevesnimi vrhovi je izkopalo nato vse krdelo deloma med koreninami, deloma pod njimi veliko in globoko jamo ter jo zakrilo z vejevjem in s sne-

gom. Na vse zgodaj so se zbrali drugega dne jamarji, iskali v gozdu sled ter jo res tudi našli kako se je pomikala proti nastavljeni pasti. Z občudovanjem so jo kazali drugi drugim, sapa jim je zastajala razburjenosti v polglasnem šepetu so si šušljali v ušesa ime, ki je zvenelo kakor slonovo trobljenje. Jama je bila res oživiljena. Od daleč so slišali, kako so pokale in se lomile veje, zdaj pa zdaj se je prikazal gibčen trobec, ob njem pa je zableščalo dvoje zakrivljenih okel. S krikom obkoli krdelo jamo, mladina pa zleze na drevesa, da bi bolje videla. V jami se je ujel mamut, orjaški slon ledene dobe in kralj med živalstvom, kralj po velikosti, kralj po moči. Štirinajst čevljev visok život je pokrivala kocinasta dlaka, ki je bila po trebuhu tako dolga, da se je vlekla pri hoji za njim in mu služila tako rekoč za spodnjo odejo, kadar se je ulegel v gozdnem brlogu na zmrzli sneg. Iz trobca je pihal sapo, da je kopnel sneg ob jami. Mamut se nikakor ni vznemiril ob pogledu na krdelo; bila je miroljubna žival, ki si je kopala z okli izpod snega lišaje in mahove, smukala mladike in veje na drevju, ljudi in zveri pa puščala v miru.

Prvi se je približal kovač Tok in zalučil sulico, ki se je zabodla sicer v hrbet, a ni predrila mamutu kože. Zvedavo je pogledalo pritlikavca dvoje majhnih oči, trobec je zamahnil po hrbtu ter iztrgal sulico, kakor bi pregnal nadležno muho. Nato so pračarji zalučili kamene na mamuta; en kamen je zadel levo oko in ga iztaknil, da se je izlil potok krvavih solza. Zdaj je žival razumela. Zarjula je, da se je razlegalo po gozdu, kakor glas trombe, da so zatrepetale zveri in divjačina, zavihtela trobec okoli sebe ter zgrabila najbližjega kovača Toka. Parkrat je zakrilo človeško truplo po zraku, nato pa treščilo in jeknilo na tla s takšno silo, da so brizgnili možgani na vse strani. Kri, ki je tekla na obeh straneh, je šele prav zbudila v krdelu strah po boju in po maščevanju. Mladi Ruk, ki je bil znan kot najboljši

borilec v boju na nož, se je spustil v jamo, padel mamutu na hrbet ter splezal kakor mačka z nogami in rokami, kar so znali le možje prvega krdela, živali do tilnika ter ji presekal kožo. Takrat je iztaknil kamen mamutu tudi desno oko. Dasi oslepel, je mamut še vedno krepko nihal z glavo, obupno kričal s trobcem, da bi se otresel zavratnega sovražnika; prav tako obupno, da mu je curljal znoj z lica, se je ogibal Ruk smrtonosnih udarcev, med tem pa kljuval in kljuval na vratni hrbtnici, dokler ni našel z bodalom odprtine med prvima vretencema, kjer je zasadil ostrino v hrbtni mozeg. Še enkrat je zarjulo po gozdu, zadeta žival se je sklonila v jami, zgrudila ob steni in pokopala ob sebi nezavestnega Ruka, ki je krvavel iz globoke rane na ledju. Kakor jata gavranov, ki zagleda mrhovino, se je spustilo krdelo v jamo in pokrilo mamuta. Starci so odpirali z noži mamutu žile in hlastno srkali kri, ne samo da si ogrejejo premrle ude, temveč da privedejo lastnemu umirajočemu životu novih moči, svežih sil. Prazne nade! Kakor danes, tako tudi v ledeni dobi ni bilo leka starosti! Drugi so razkosali truplo in spravljali kose iz jame. Tudi Ruka so oprostili ter položili na sneg. Kakor jamska hijena, ki se plazi o polnoči okoli za kostmi, je zatulila siva mati ter se zgrudila na edinega sina. Toda začutila je srce, ki je še bilo. Zato je izprala rano s snegom, da ustavi krvavljenje, zamazala s smolo in mastjo ter zavila z mehкими kožnimi krpami.

Krdelo se je vračalo. Pred vsemi je stopal Garu, slabič in čudak, ki se ni udeleževal bojev in ki so ga zategadelj zaničevali moški in ženske. Danes pa je odrezal mamutu spodnjo čeljust ter si jo z okli vred naprtil na šibka pleča, da je jedva sopol pod težo. Za njim so nesli kose mamuta, koncem sprevoda pa so korakali možje in žene z žrtvama današnjega boja na nosilnici iz vej. Visoko je stalo solnce in kakor solnce visoko so krožili jastrebi v zraku.

Po kosilu, ki je teknilo danes zaradi hudega truda dvakrat, so izkopali možje pred vhodom na ravni polici grob. Kratek je bil in plitev, ker je bilo treba ščediti z nepopolnim orožjem. Zato so položili junaškega kovača Toka v grob po desni strani in z uklonjenimi koleno. Desnico so upognili h glavi, da se je dlan tiščala temena, komolec pa brade. Končal je Tok zemeljsko življenje, to borbo z divjo naravo in z divjimi zvermi, poslovil se od svojega krdela in nastopil neznano novo pot. Za to neznano pot so ga odeli z novimi kožami, obarvali mu lice in roke z okro, položili mu kos okre v grob, nakitili ga s prevrtanimi školjkami in ploščicami iz slonovine, v iztegnjeno levico so stisnili sulico, spremljevalko v vseh bojih, ob nogah pa postavili razne kamenene izdelke njegovih spretnih rok. Da ne bi gladoval po novih krajih, so mu dali v grob brašno cele kose divjega tura. Da bi prst in kamenje ne zdrobilo lobanje, so mu glavo nežno obložili in pokrili s kameni. Verovali so v drugo življenje po smrti!

Zvečer je sedelo krdelo okoli toplega ognjišča. Guru pa je čepel ob strani, z dlanjo si podpiral glavo in zrl na mamutovo oklo pred seboj. Kar zagradi nožič ter začne rezljati po oklu. Pod njegovimi rokami so dobivale krive črte življenje, iz njih se je izcimila podoba divjega konja, ki so ga lovili svoj čas po severnih planjavah, poleg konja se je porajala slika današnjega mamuta z dolgo dlako, z valjastimi nogami, s čokato navzdol obrnjeno glavo, z zavitim trobcem in z ukrivljenimi okli. Okoli rezbarja se je gnetla izprva le zvedava mladina, krog opazovalcev in občudovalcev pa je rasel bolj in bolj. Nova doba, doba umetnosti, je prestopila prag te jame in bi oživila očrnele stene — toda — skalnate stene so se zamajale nad glavami, pod zemljo je votlo zabobnelo kakor grom v daljavi in strop se je sesul nad nizkim vhodom.

Odsihdob je preteklo 20.000 let. Še stoji stena, dasiravno jo pokrivata izvečine grušč in črnica. Vaški lovec je lovil tod pred kratkim časom kunce, ki pa so se mu vedno skrili in izginili. Nazadnje je našel globoko v zemlji rov, ki ga je poglobil in razširil ter odkril jamo. Veselo novico je povedal vaške-

mu učitelju, ki se je zanimal za prirodo in zbiral starine, učitelj je poklical učenjake iz glavnega mesta, učenjaki so natančno preiskali in prekopali jamo, zbrali ostanke in odkrili tudi grobove.

Slišali ste jo — bajko o jami, bajko o grobovih!

Millet: S polja domov.

R. Tagore:

SODNIK

RECITE o njem, kar vam drago, jaz poznam pogreške svojega deteta.

Ne ljubim ga, ker je dobro, temuč, ker je moje malo dete.

Kako morete vedeti, kako ljubo zna biti, če stehtate venomer le njegove zasluge in njegove pogreške?

Če ga moram kaznovati, postaja le še bolj del moje bitnosti.

Če sem jaz vzrok njegovim solzam, se joče moje srce ž njim.

Samo jaz imam pravico karati in kazniti ga, zakaj le tisti sme kaznovati, ki ljubi.

Sakuntala

Indijska igra v sedmih dejanjih.

Spisal KALISADA. Po raznih prevodih iz izvirnika priredil A. KOBAL.

(Nadaljevanje.)

DUŠJANTA: Mislim, da so najine žele iste. Čutim se zelo počaščenega.

SAKUNTALA (z ljubosumnim nasmehom): Ne zadržuj dobrega kralja. Ločen je od gospa in gospodičen na dvoru ter se mu mudi, da se povrne k njim.

DUŠJANTA:

Ne rani z dvomi ranjenca,
ne bodi tako kruta!
Brez te me vidiš, zgubljenca,
imej vsaj malo čuta!
Oči so našle pot v srce,
kako naj živel bi brez te?

ANUSUJA: Ampak Veličanstvo, mislite, da ne vemo, koliko ljubljensk imajo kralji? Pazite se in ne prizadjajte ničesar najini prijateljici, da ne bo zato žalovala njena družina.

DUŠJANTA: Kaj naj še rečem?

Čeprav na mojem dvoru je kraljic premnogo,
podpirata prestol le dve.
Tovarišico vajino ubogobom posadil nad vse.

PRIJATELJICI: Zadovoljni sva. (Sakuntala izda svoje veselje.)

PRIJAMVADA (po strani Anusuji): Glej, Anusuja. Glej, kako se ji vrača življenje kar v hipu.

SAKUNTALA: Prosim, morata odpustiti kralja radi grobih reči, ktere smo izrekle.

PRIJATELJICI (smeje): Kdor misli, da so bile grobe, pa naj ga prosijo. Nihče drugi se ne čuti krivega.

SAKUNTALA: Veličanstvo, prosim, oprostite za vse, kar smo rekly, ker nismo vedele, da ste navzoči. Bojim se, da izgovorimo marsikaj za hrbtom drugih.

DUŠJANTA (smeje): Odpušeno je vse, če smem potožiti svoje gorje in posedeti pri tebi na klopi s cvetjem potreseni.

PRIJAMVADA: Ampak s tem se ne bo zadostil!

SAKUNTALA (jezno): Nehaj! Kako si surova! Norčuješ se iz mene, ko veš, da si ne morem pomagati.

ANUSUJA (gleda izza drevja): Prijamvada, vidiš li favna, ki se ozira okoli sebe? Mogoče je izgubil mater in jo išče. Grem mu pomagat.

PRIJAMVADA: Kako je lep! Ne mogla bi ga sama ujeti. (Odhajata.)

SAKUNTALA: Ne pustim, da odideta in me pustita samo.

PRIJATELJICI (smeje): Ti pa sama, ko je kralj sveta pri tebi! (Odideta.)

SAKUNTALA: Ali sta prijateljici šli?

DUŠJANTA (se ozira): Ne skrbi, lepa Sakuntala! Ali ni pri tebi pokorni sluga, ki nadomesti prijateljici. Povej, ali naj te pahljam z palmovo vejico, da preženem trud in bolečine? Ali naj vzamem cvetoče nožice na svoje koleno, da boš lažje počivala?

SAKUNTALA: Kaj takega si ne smem dopustiti od tistih, do katerih moram izkazati spoštovanje. (Se slabotno dvigne in se oddaljuje.)

DUŠJANTA (jo pridrži): Še je vroče, lepa Sakuntala, in ti se treseš.

Ne puščaj cvetnega ležišča,
da hodiš v solncu žgočem,
obloži hladnega zelišča
si k prsim, čelu vročem.

SAKUNTALA: Ne, ne! Ne morem se obvladati. Kaj naj storim? Nikogar nisem imela, da mi pomaga, kakor prijateljici.

DUŠJANTA: Zavračáš me.

SAKUNTALA: Nisem mislila vas, Veličanstvo. Samo na usodo sem huda.

DUŠJANTA: Kaj bi se hudovala čez usodo, ki ti izpolni želje?

SAKUNTALA: Kaj bi se ne hudovala čez usodo, ki me oropa volje nad samo seboj ter me skuša s krepostmi drugih?

DUŠJANTA:

Čeprav je v srcu hrepenenje,
se deve branijo;
čeprav bi izpolnile želje,
ljubav odganjajo.

SAKUNTALA (se oddaljuje.)

DUŠJANTA: Pa zakaj bi ne smel! (Se ji približa in jo prime za oblačilo.)

SAKUNTALA: Gospod, bodite spodobni! Menihi se sprehajajo po logu.

DUŠJANTA: Ne boj se svoje družine, lepa Sakuntala. Oče Kanva ve, kaj je sveti zakon. Ne bo mu žal. Že veliko puščavniških deklet, ki so se poslužile obreda brez duhovnikov in prič, je našlo pohvalo v očeh svojih očetov. (Se ozira.) Oh, prišel sem na plano. (Pusti Sakuntalo in stopi korak nazaj.)

SAKUNTALA (stopi še korak in se obrne.) Kralj, ne morem storiti, kar bi želeli. Saj me še poznate ne. Toda, oh, ne pozabite name.

DUŠJANTA:

Večerna senca daleč, daleč pada,
vendar se ne loči.
Tako ni meni moči
pozabiti vse to, kar srcu spada.

SAKUNTALA (zopet napravi par korakov. Zase): Oh, ko tako govori, so mi noge kakor prikovane k tlom. Skrila se bom v tale grmič amaranta in bom videla, kako dolgo vztraja v svoji ljubezni. (Se skriva in čaka.)

DUŠJANTA: Ljubljeno dekle, vse življenje sem tvoj, vendar me zapustiš in greš, ne da pomisliš.

Kako naj se za lepim licem
srce iz kamna skriva?

SAKUNTALA: Ko ga slišim, nimam moči oditi.

DUŠJANTA: Kaj mi je početi tu, kjer ni nje? (Zre v tla.) Vendar ne morem odtod.

Dišeči pas iz lotusa,
privedel me je sem,
kot bil veriga bi srca:
brez nade ujetnik sem.

(Dvigne pas iz lotusa.)

SAKUNTALA (se ozre na roko): Tako sem bila slaba in bolna, da nisem občutila, kdaj mi je pas padel z roke.

DUŠJANTA (pritisne lotusov pas k srcu): Oh! Počival si na dobri roki in zdaj boš pri mojem srcu, čeprav me noče.

SAKUNTALA: Ne morem se več zadržati. Zaradi pasu se lahko spet približam. (Se približa.)

DUŠJANTA (jo vidi. Veselo): Kraljica mojega življenja. Kakorhitro sem potožil, mi je bila usoda mila.

Potožil komaj žejni ptič,
da zmoči suho grlo,
že so nastale megle 'z nič,
deževje je kar drlo.

SAKUNTALA (stoji pred njim): Ko sem se oddaljevala, sem se spomnila, da mi je padel lotusov pas z roke. Prišla sem ponj. Srce mi pravi, da ste ga pobrali vi. Prosim, vrnite mi ga, če ne, boste izdali mene in sebe puščavnikom.

DUŠJANTA: Vrnem ga pod enim pogojem.

SAKUNTALA: Pod katerim?

DUŠJANTA: Da ga sam stavim tja, kamor spada.

SAKUNTALA (zase): Kaj naj storim? (Se približa.)

DUŠJANTA: Sediva na kamenito klop. (Stopita h klopi.)

DUŠJANTA (prime Sakuntalino roko): Oh! Ko je drevo ljubezni zgorelo radi jeze Žive, ali je usoda prihranila puščico tudi za moje srce?

SAKUNTALA (čuti dotikljaj njegove roke): Hitro, dragi, hitro!

DUŠJANTA (veselo zase): Kako sem srečen! Z menoj govori kot žena. (Glasno): Lepa Sakuntala, pas ni dovolj čvrsto pripet, ali ga smem pritrditi?

SAKUNTALA: Seveda.

DUŠJANTA (se umetno obotavlja, predno pritrdi pas): Glej, moje lepo dekle!

Kakor beli žarek lune
pas iz lotusa se sveti.
Zdi se kot bi mesec z neba
na roko imel pripeti.
Nebesni potnik bi si moral
roko tvojo v srečo šteti.

SAKUNTALA: Nič več ne vidim. Prašek lotusovega cvetja mi je padel v oči.

DUŠJANTA (smeje): Ali mi dovoliš, da ga odpihnem?

SAKUNTALA: Seveda. Zakaj bi ne smela zaupati?

DUŠJANTA: Nikar tako ne misli. Nov služabnik nikoli ne prestopi ukazov.

SAKUNTALA: Bojim se radi tega pretiranega dvorjenja.

DUŠJANTA (zase): Nikoli ne bom raztrgal vezi udanosti. (Pomakne njen obraz k svojemu. Sakuntala se nekoliko zoperstavlja, toda uda se.)

DUŠJANTA: Očarljivo dekle, ne boj se me. (Sakuntala se ozre vanj, nato pa povesi pogled. Zase):

Vablivo ustni trepetata,
kaj duša si želi, ne znata.

SAKUNTALA: Zdite se mi zelo počasni v izpolnjevanju obljube.

DUŠJANTA: Lotus nad ušesom je blizu oči in tako je očesu podoben, da sem se zmotil. (Lahko pihne v oko.)

SAKUNTALA: Hvala. Zdaj zopet dobro vidim. Toda sramujem se, da ne poplačam vaše dobrotljivosti.

DUŠJANTA: Česa naj si še želim? Dovolj bi moralo biti zame, da se sklanjam nad lepim obrazom. Ali ni metulj zadovoljen s vonjem lotusovega cveta?

SAKUNTALA: Da, ali kaj stori, če ni zadovoljen?

DUŠJANTA: To, to! (Se ponovno sklone nad njenim obrazom.)

GLAS (za prizoriščem): Prezgodnja nevesta, vošči tovarišu lahko noč. Mračí se.

SAKUNTALA (razburjena posluša): Oh, dragi, mati Gautami prihaja vpraševati po meni. Prosim, skrij se za vejami. (Dušjanta se skrije. Vstopi Gautami s skledo v roki.)

GAUTAMI: Tu je blagoslovljena voda, otrok. (Vidi Sakuntalo in ji pomaga vstati.) Tako bolna si in čisto sama z bogovi?

SAKUNTALA: Komaj trenutek je tega, kar sta Prijamvada in Anusuja odšli k reki.

GAUTAMI (poškropi Sakuntalo z blagoslovljeno vodo.) Živi dolgo in srečno, otrok moj. Ali je mrzlica ponehala? (Se je dotakne.)

SAKUNTALA: Da, bolje je, mati.

GAUTAMI: Solnce zahaja. Pojdi z menoj v hišo.

SAKUNTALA (se trudno dvigne. Zase): Srce, odlašalo si, ko se je porajala želja. Zdaj vidiš, kaj si storilo. (Napravi korak, a se takoj nato obrne.) O log, ki si me rešil bolečine, pozdravljen, dokler te zopet ne vidim.

DUŠJANTA (stopi v ospredje): Vsa polna zaprek je steza do sreče. Kam naj grem sedaj? Za trenutek postojim tu, kjer je ležala moja draga. Ne smel bi bil toliko odlašati, ko sem našel njo! Če se sestaneva zopet, se bom obnašal drugače, kajti sreča se opoteča. Tako vedno kujem načrte, toda ko pride, sem trahopetec.

GLAS (za prizoriščem): O kralj!

K nebu sega plamen od oltarja,
žgavni dar odnaša v višine;
sovražni žreci se boje glavarja,
njih sence se izgublajo v temine.

DUŠJANTA: Ne bojte se, menihi. Z vami ostanem in vam pomagam. (Odide.)

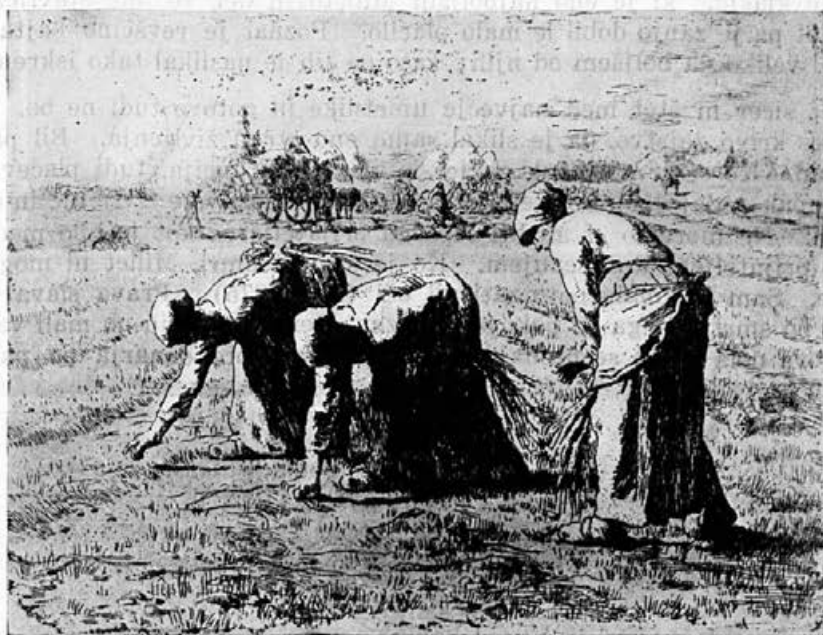
Millet

AKOPRAV smo do sedaj pri naštevanju najboljših umetnikov izbrali iz vsakega naroda samo po enega, se to pot ustavimo pri drugem francoskem umetniku, Jean Francois Milletu. Ta priprosti slikar francoskega kmečkega življenja prav gotovo ne spada med prve velikane, nikakor se ne more kosati s takimi možmi kot Mihaelangelo, Velasquez, Raphael ali drugi iz malega števila prvovrstnih umetnikov, vendar bomo podali o njem kratek opis, da bodo čitatelji videli, kakšna je bila v devetnajstem stoletju največja umetnost ne samo na Francoskem, temveč po vsem svetu. Millet je danes priljubljen in poznan povsod. Kdo ne pozna njegovih krasnih slik priprostih kmetov zaverovanih v delo ali premišljajočih pri počitku! Slike so tako lepe, da jih je težko popisati, vendar izbrane, katere smo dali natiskati v tekoči številki, čeprav so le risani posnetki z originalnih del, nudijo vsaj nekoliko vpogleda v način Milletovega slikanja.

Millet se je rodil leta 1814. Bil je kmečkih staršev sin in že od najnežnejše mladosti je moral opravljati dela na polju. Nekoč mu je prišlo v roke sveto pismo, v katerem je videl razne slike. Takoj se je lotil risanja po knjigi. To je bilo prvi začetek in od takrat ni nehal slikati do svoje smrti. Ko so drugi počivali na polju, je Millet sedel v senco in risal vse, kar je videl pred seboj. Citati iz svetega pisma ga je naučil vaški župnik, poleg tega je dobil nekaj znanja v latinskem jeziku, a to je bilo skoraj vsa njegova šola.

Starši so bili malemu slikarju naklonjeni, vendar pa zelo strogi. Šele na dolgo prigovarjanje nekega umetnika, ki je videl, kako zelo se deček zanima, so

Chicago Art Institute.

Millet: Paberkovalke.

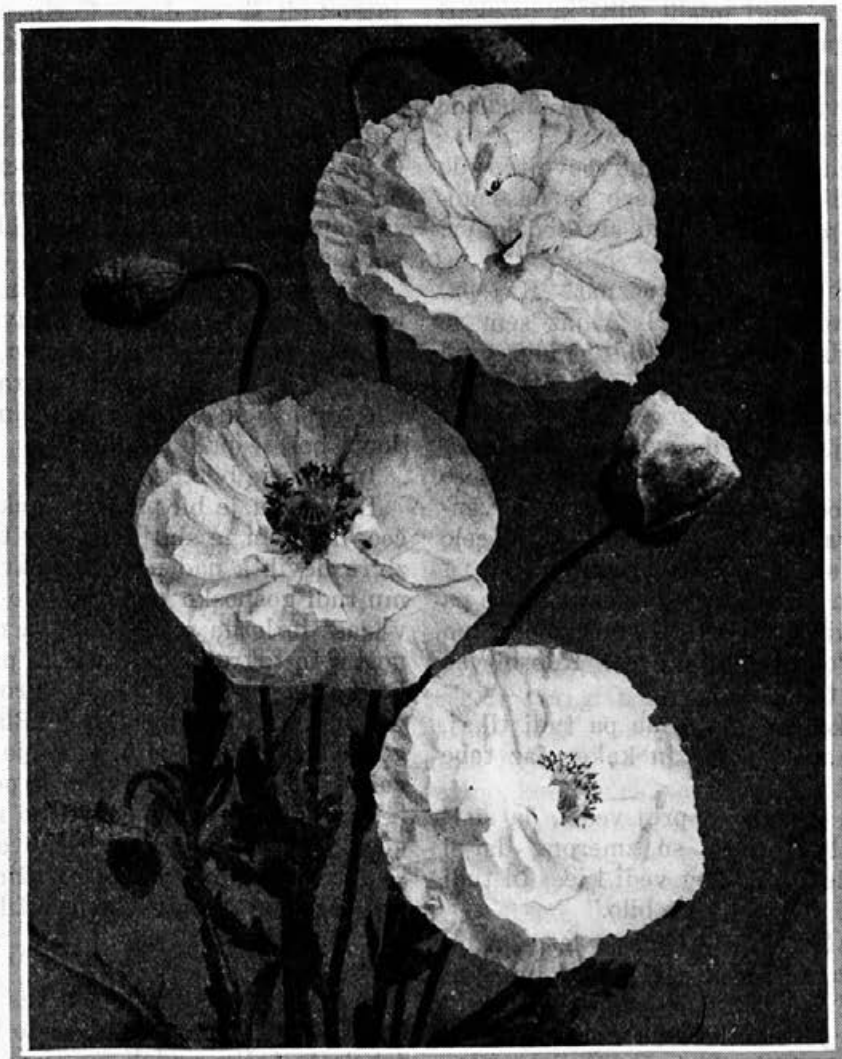
mu pustili, da se je šel k njemu učiti slikanja. Toda to je moral pustiti, ko mu je umrl oče. Pozneje je šel parkrat v Cherbourg in v Pariz, kjer so mu priznali sposobnost in mu dali tudi prilično letno plačo, da se je podal v slikarske zavode. Priznani umetniki so mu nasprotovali. Ko je končno prišel v slikarsko delavnico Delarocha, katerega so tedaj prištevali med najboljše francoske umetnike, je bil ta kmalu ves v zadregi. Millet je bil zanj tako nov, da ga je odslovil, z naročilom, naj nadaljuje s svojim slikanjem, toda on da ga ne more ničesar naučiti. Povsod je bil zavržen, ker gospodi ni bilo po volji, da bi se tudi kmečko življenje lepo upodabljal. Končno je odprl z nekim drugim umetnikom lastno delavnico. Živel je v toliki revščini, da se je moral umakniti iz Pariza. Vendar pa je tedaj začela rasti njegova slava.

Po povratku v Cherbourg je predvsem izvedel, da mu je umrla žena. Oženil se je kmalu zopet. Druga žena mu je bila najboljša tovarišica, ki ga je navduševala v življenju in z njim prenašala siromaštvo. Slike, katere je tedaj izdelal, so povzročile veliko odpora v šolanih krogih, toda Millet je že imel na svoji strani nekaj umetnikov, ki so mu priznavali zasluženost slavo. Vrnil se je v Pariz in neprestano delal. Nekaj njegovih najboljših del, ki so se po njegovi smrti prodala v vrednosti do pol milijona frankov v zlatu za samo eno sliko, je moral v siromaštvu prodati za majhne vsote. Končno se je podal nazaj na deželo in ostal na kmetih večji del svojega življenja. Živel je v mali, trisobni koči in delal še sedem in dvajset let. Podal je popolno sliko življenja na kmetih. Bilo je še nekaj drugih slikarjev, ki so se podali v enaka dela, toda nobeden izmed njih ni bil tako resničen kot Millet. Kmečkega življenja ni nič olupšal, a tudi slabšega ni pokazal kot je: slikal je, kakor je videl on sam. Nikoli se ni poslužil modela; njegov spomin je bil tako čist, da je slikal vse sam v sobi.

V Milletovih delih je nekaj enotnega, mirnega, vendar so vse njegove slike kot žive. Gledalec čuti z njimi in se jih ne utruji. Glejmo na primer "Sejalca" ali moža in ženo, ki gresta "S polja domov." To so resnične slike. Za "Pobiralke klasja," ki je eno najboljših Milletovih del, so bile stavljene visoke cene, Millet pa je zanj dobil le malo plačila. Poznal je revščino bajtarjev, ker sam ni bil veliko na boljšem od njih; zato pa jih je naslikal tako iskreno.

Millet sicer ni štet med največje umetnike in gotovo tudi ne bo. Temu je mogoče res krivo dejstvo, da je slikal samo eno stran življenja. Bil pa je vendar velikan. Ko se je postaral, ga je slavila vsa Francija, tudi plačevati so ga začeli, ampak tedaj je bilo prekasno. Pridno je delal vse življenje in dober človek je bil. Ne moremo si misliti lepšega prijateljstva kot je bilo med njim in njegovim prijateljem Rousseaujem. Ko je slednji umrl, Millet ni mogel preboleti izgube. Sam je kmalu nato zatisnil oči (leta 1875). Prava slava je začela rasti šele po smrti, njega so pokopali na zapuščenem groblju ob mali vaški cerkvi, njegova dela pa so se prodajala za ogromne vsote denarja po pariških in londonskih muzejih.

MAK

Mesec junij je mesec cvetja. Zato pravimo Slovenci temu mesecu tudi ROŽNIK. Tega meseca so vsa polja v domovini, posebno pa po gorskih krajih, posejana s cvetjem. Ena najnavadnejših cvetic je poljski mak.

Ni vse zlato, kar se sveti*

(Konec.)

Čerin je zdaj mislil oditi in poiskati si gostilno, kjer je že včasih prenočeval. A gospod ga ni pustil. Velel je prinesiti vina in kruha in rekel kuharici, da podviza večerjo.

"No, zdaj mi pa vendar povejte, kdo ste in odkod, ki tako lepo po naše govorite," prosi Čerin, ko sta sedela pri vinu.

"Torej me še nisi spoznal? Kaj pa, leta človeka spremene! A jaz sem se tebe vendar hitro polastil.¹⁾ Vidiš, pred petindvajsetimi leti sva na isti klopi hlače trgala."²⁾

"Kaj, midva da sva bila sošolca?"

"Kako pa! Ti si morebiti kako leto starejši od mene, a zato sva bila vendar prava sošolca. Nekdaj so še celo šteli, da sva si nekaj v rodu."³⁾

"Midva v rodu? . . . A zdaj sem se pa iz boba izdril!" vikne Čerin in tlesne po čelu. "Pogogarjev, kaj ne? Kdo bi vas poznal s tako brado?"

"I, kako pa! Zato me pa tudi tikaj, kakor si me nekdanj in kakor jaz tebe še zdaj."

"O, da jaz nisem prej vedel, da si ti v Gorici! Govorili so zmerom, da si nekje daleč, sam Bog vedi kje. In tudi domov te toliko let ni bilo."

"Istina! Polnih štirinajst let sem bil v Nemcih, v Gorici sem nekaj dni nad pol leta."

V tem je bila večerja gotova, dobra in obilna večerja, ki je šla Čerinu v posebno slast. Pozno v noč sta sedela in govorila o tej in oni stvari, največ o domačem kraju, in vzbujala si spomine iz blažene mladosti. Pri teh pogovorih je Čerin opazil, da je profesor o vsem dobro poučen, dasi ga tako dolgo ni bilo doma, in vsak čas je pričakoval, da začne padati toča⁴⁾ tudi nanj in na njegovo zanikarno gospodarstvo. Profesor je v resnici nekaj takega nameraval, ali prvi hip ni hotel žaliti gosta. Saj bo

jutri tudi še en dan. Čerin pa mu je moral povedati vse natanko, kje in kako je našel rudo in kod je hodil z njo . . .

D drugega dne po zajtrku se je mislil Čerin odpraviti iz Gorice in kreniti proti domu.⁵⁾ Zahvalil se je torej profesorju za dobri nauk in za vso postrežbo ter se hotel posloviti.

"Danes mi ne boš hodil! In pešpota imaš že dovolj. Danes še počivaj, pojdi sedet v mestni vrt in po mestu pogledi! Opoldne bo kosilo. Jutri zjutraj ob štiri te pošljem s pošto do Tolmina⁶⁾ in doma boš še pred kosilom."

In tako je bilo.

Pri kosilu je bil profesor nekam molčeč, in Čerin je slutil, da se v tej tihoti zbira nevihta nad njegovo glavo. Zato mu tudi gosposko kosilo ni bilo nič prav v slast in lotila se ga je neka malodušnost. In takrat ga slutnja ni prevarila. Po kosilu je prišel lug.⁷⁾ Profesor je vse natanko vedel, kako je Blaž Čerin gospodaril zadnja leta, kako je baronoval⁸⁾ in hodil po lovih, kako je popival in igral, kako so drugi sekali po njegovih gozdih in si pridobivali njegova zemljišča, kako je zanemarjal družino in še več takega. Nemilo ga je lužil in žmikal ter mu brez usmiljenja našteval grehe.

Čerin je povetil glavo in ves skrušen poslušal karajoče besede, ki so liki najdebelejša točka padali po njem. Naposled se je vendar izpraznil hudourni oblak in je Čerin zopet prišel do besede.

"Res je, vse res, kar mi očitaš. Tako je bilo. Bilo je, pravim, ali, ako Bog da, ne bo več. Nekdaj je veljala moja moška beseda. Kar je Čerin rekel, ni oporekel. Zadnji čas res ni bilo vedno tako, ali zopet pride Čerinovo moštvo v čast. Zadajam ti danes pošteno besedo⁹⁾, da bom odslej drug človek. Tu na mojo roko! In ker že veš vse moje nerodnosti, povem ti še zadnjo neumnost, ki sem jo naredil."

* Glej stran 181.

In zdaj mu pripoveduje, kako se je pri Dragarju zadolžil in mu zastavil senožet.

“To senožet moraš takoj rešiti. Ni enkrat ne sme Dragar kositi. Denar ti posodim jaz. Zvečer dobiš tristo goldinarjev, dvesto odšteješ Dragarju, ostalih sto imej za silne potrebe, posebno za zanemarjeno orodje. Od tega dolga mi boš plačeval obresti, kolikor boš mogel, a povrneš mi ga, kadar boš hotel. Toda čim prej se iznebiš dolga, tem bolje zate. O počitnicah pa pridem in pogledam tvoje gospodarstvo.”

“Janez, veruj mi, danes si storil dvojno dobro delo! Ako Bog da, se ne boš kesal.” Rekši stisne krčevito profesorju roko in solze mu zaigrajo v očeh. S tem je bila ta stvar uravnana.

Popoldne sta se izprehajala po gorškem polju.¹⁰⁾ Pogovarjala sta se o gospodarskih rečeh. Ne bomo na široko razpravljati, kako je profesor učil Čerina umnega gospodarstva.

Učil ga je in Čerin je zvesto poslušal. V sebi je počutil takšno veselje do gospodarstva kakor še nikdar poprej. Hudo ga je imelo, da bi bil spet pod Kolkom in da bi začel gospodariti po novem.

Drugega jutra je kakor preroben stopal po dolini proti domu. V trgu, kamor je prišel s pošto, se ni prav nič mudil in tudi dalje se ni ustavil nikjer. Samo pri Dragarju se je oglasil. Ni še dobro sedel, že postavi krčmar predenj polič vina, a Čerin ga na lahko odrine.

“Pred južino je pijem.”

“Ti ne piješ pred južino?” pravi krčmar porogljivo in se zakrohota. . . . “Morebiti misliš danes še maševati?”¹¹⁾

“Maševati ne mislim ni danes ni jutri, ali izpovedal bi pa lahko nekoga, prav za potrebo.”

Zadnjih besed Dragar ni umel. Neumno in prisiljeno se zasmee, potem pa pravi: “Morebiti pa zopet ni tistega, ki izpod palca uhaja? Čudno ne bi bilo: ti si bil nekje po svetu in pot žre. Pa kaj zato? Saj veš, kje se pravi pri Dragarju.”

“O vem, vem! Pa nisem prišel pit. Pokaži mi pismo, ki ga je zadnjič dohtar spisal.”

“Kaj, zastran senožeti na Logu?”

“Da, tisto.”

Dragar zgane rame in gre iskat zaželjeno pismo. Današnjega Čerinovega vedenja ne umeje. Gode se čuda in znamenja. Čerin se brani vina, skoro bo konec sveta.”

Krčmar pride s pismom in ga nekako sumljivo pomoli Čerinu. Ta ga pogleda in v istem hipu raztrže na kose, hkratu pa Dragarju poda dva stotaka.

“Tako! Zdaj sva bot¹²⁾ in pa z Bogom!”

Dragarju je zastala beseda v grlu. Zapanjen stoji in pogleduje zdaj na stotaka v roki, zdaj zopet za odhajajočim Čerinom. Moža je obhajalo neko čustvo, ki bi se dalo izreči z besedami: “Tega ptiča menda ne boš več skubel.”¹³⁾

Na domu so v tem že bili v velikih skrbih, zlasti gospodinja. Rekel je, da gre na dva ali tri dni z doma, a danes teče že peti dan in ga še ni od nošene strani. Da bi se mu ne bila dogodila kaka nesreča! Žena je že pripravljala južino, ko Tonček v izbi zavriska: “Oče, oče!” in steče iz hiše, Anica pa za njim očetu naproti. In kako dober in prijazen je danes oče, tak že dolgo ni bil! Zdaj stisne tega, zdaj onega k sebi in radovoljno odgovarja na mnoga vprašanja. Pristrčno pozdravi tudi ženo, ki je pustila južino in stopila za otrokoma.

“Kaj ne, dolgo me ni bilo? zato bom pa odslej vedno doma, vedno pri vas, v petek kakor v svetek.”

Čerinka je strmela v moža, ki se ji je zdel ves drug, in ni vedela, ali sme verjeti svojim očem.

Popoldne je Čerin pripovedoval svoji ženi, kod je hodil zadnje dni in kako se mu je godilo. Povedal je vse po resnici in pravici. Zamolčal ni tudi tistega, kako ga je Pologarjev profesor lužil in stružil. Svojo pripoved je končal z besedami: “Menil sem, da ti prine-

sem kovanega zlata in srebra z laških ravnin. Tega sicer ni, prevarilo me je. Ali prinesel sem ti nekaj drugega, kar je morebiti še več vredno. Starega Čerina, tistega lahkoumnega in malodobnega sem slekel in ga pustil pri Lahih, a domov ti prinesel novega, preustrojenega."

Čerinka je bila vsa blažena, srce se ji je tajalo pri teh besedah. Tako njen mož še nikoli ni govoril. O da bi ostal tak!

In ostal je. Izprva ga je časih še napadla izkušnja, a vselej se je še o pravem času domislil moške besede, katero je dal profesorju. Vse se je čudilo temu preobratu, ker si ga niso vedeli raztolmačiti.

Poleti je Čerin dal pobeliti in počistiti zgornjo izbico, ako bi profesor prišel. In prišel je res in ostal pod Kolkom ves mesec, in prihajal je potem vsako leto za nekaj tednov. Tega prihoda je vedno vsa družina bila vesela. Vsako leto se je potem pri gospodarstvu kaj delalo ali popravljalo, zdaj

gnojišče, zdaj mlečni hram in prihodnje leto zopet kaj drugega. In vse se je pozneje pokazalo za potrebno in koristno. Stari Volk, katerega se Čerin ni več ogibal, je pravil vsakemu, kdor ga je hotel poslušati: "Ali vidiš Čerina? Prej je razsipal z obema rokama, zdaj pa z vsemi štirimi spravlja podse. I, to bo res še mali baron."

No, to se sicer ni zgodilo. Ali resnica je, da je Čerinova kmetija pod Kolkom, ko je dorasli Tonček nastopil gospodarstvo po očetu, bila zopet prva v dolini, kakor je bila nekdanj, morebiti pa tudi boljša.

Čerin je pa na stara leta svojim vnukom rad pravil, kako je našel zlato rudo v ogradi in kako jo je prodajal po svetu. Pa ni bilo zlato, temveč neki ničvreden smrad, a vendar je po njem našel nekaj, kar je več vredno nego zlato in srebro, namreč dobrega prijatelja. Rad je tudi učil in svaril mladi svet, naj se ne da preslepiti, kajti:

NI VSE ZLATO, KAR SE SVETI.

Knjige za mladino

V Ljubljani se je preteklega leta osnovala Mladinska Matica, katera obljublja izdajati knjige za mladino, ter je za začetek založila tri knjige različne vsebine. Knjige so male, okoli sto strani vsaka, vendar zelo primerne posebno za mladino v domovini. Naročajo se knjige pri Mladinski Matici, poverjeništvu UJU (Udruženje jugoslovanskih učiteljev), Ljubljana, Jugoslavija.

"Kresnice" je ime prvemu zvezku. To je zbirka raznih kratkih spisov, pesmi, poučnih in zabavnih spisov za mlade. Posebno prvi del knjige, ki vsebuje pesmi, povesti in črtice, je zelo dober; primerjali bi ga ljudskošolski čitanki boljše vrste. V delu za pouk in zabavo pa najdemo najrazličnejše podatke o Jugoslaviji, o drugih deželah sveta, poljudna navodila iz znanosti itd. Knjiga je opremljena z risbami in slikami in je zanimiva tudi za odrasle.

Drugi zvezek vsebuje prevod Toneta Seliškarja iz Jack Londonovih "Zgodb z južnega morja." Vključene so sledeče zgodbe: "Mapuhijeva hiša." "Kitov zob," "Pogan Otoo" in "Mauki." Jack London je poznan kot dober opisovalec in pripovedovalec v angleščini in Tone Seliškar je ohranil precej Londonove barve v fantastičnih pripovedkah. Ker naša mladina v Ameriki precej pozna Londona, bi bil slovenski prevod dokaj primeren za učenje jezika. Mladim čitateljem, ki pokažejo zanimanje za slovensščino, priporočamo ta zvezek.

"Sadjarčki," spisal Andrej Skulj, je tretji zvezek prvega letnika Mladinske Maticе. Tudi ta knjiga je spisana poljudno, vendar je le težko porabna za našo mladino v Ameriki, ki ima le v redkih slučajih stike s sadjarstvom. Ta knjižica je primerna za kmečko mladino v domovini.

K.

Dragi urednik!

Težko sem pričakovala Mladinskega lista. Mislila sem že, da so nam ga ustavili, ker ga toliko časa ni bilo. Ko sem ga dobila, sem prvo prečitala Chatter Corner. Iz njega vidim, da je vedno več zanimanja za angleški del. To je zato, ker angleški vsakdo lažje piše kakor pa slovensko. Vendar pa bi rekla bratcem in sestricam: Zavedajmo se, da smo slovenskih staršev in nikar se ne sramujmo slovenskega jezika!

Pozdravim vse čitatelje Mladinskega lista.

Mary Matos, Blaine, Ohio, B. 181.

Anna Matos iz Blaina, Ohio, nam pošilja pesmico o Belem gradu in generalu Lavdonu, katere je je naučila njena mama. Pesem je narodna, pol zložena, vzeta iz hudih časov, ko so se Slovenci vojskovali proti Turkom. Vsebinska pesmice se glasi:

Stoji tam Beli grad, za gradom teče rdeča kri, ki bi gnala mlinske kamne tri. Vojvoda Lavdon tam stoji—beli meč drži v rokah, ker imeti hoče Beli grad pa turško vojsko hoče pokončati. Iz utaborjenega Belega grada se mu smeji ošabni Turk, ki ga vpraša, če je prišel Lavdon Turke častit, ali je prišel zajce lovit. Lavdon pa pravi, da ni prišel ne Turka častit ne zajcev lovit, pač pa kadit črn prah in kropit Turka s svinčenim zrnjem. Cesarske (Lavdonove) puške že pokajo, turške gospe pa se jokajo. Cesarski bombe mečejo, se Turki z grada vlečejo. General Lavdon je tako mogočen, da premaga vse sovražnike, in dokler bo stal Beli grad, bo slovel general Lavdon.

Dragi urednik!

Zopet hočem napisati par vrstic v Mladinski list. Sem zelo vesela, da znam čitati in pisati slovensko, in ko bi ne bilo Mladinskega lista, bi gotovo ne znala tega, kar znam. Notri so pesmice in povesti, ki so priljubljene vsakomur, kdor jih čita. Jaz ne hodim v slovensko

šolo, pa mene sta mama in ata naučila slovensko pisati in čitati. Tukaj v Sheboyganu imamo večkrat kakšno zabavo. Ravno dne 5. maja smo imeli prosto zabavo od kluba št. 235 J.S.Z. Smo imeli zelo lepo zabavo. Dosti popa, pomoranč, banan in veliko drugih dobrih jedi. Samo večjega uspeha in agitacije želim našemu klubu. Če bo pa naše društvo št. 344 kaj priredilo, bom pa že poročala. Jaz bi rada, da bi bila kakšna pesmica z notami priobčena v Mladinskem listu, ker jaz ljubim slovenske pesmi.

Pozdrav vsem čitateljem M. L.

Anna Lonchar,

607 N. Water St., Sheboygan, Wis.

Cenjeni urednik!

To je moje prvo pismo v Mladinski list in sedaj ne morem strpeti, da bi ne pisala, da se bo tudi v Mladinskem listu bralo, kako veliko slavnost imamo tukaj na White Valley. To je praznovanje 25-letnice S.N.P.J. pri društvih 232 in 320. Jaz imam tri brate in tri sestre in smo vsi člani S. N. P. J.

Mary Raspet, R. D. 2, Export, Pa.

Dragi urednik!

Jaz sem stara šestnajst let in pišem prvič po slovensko. Ne zamerite, ker ne znam dobro pisati po slovensko. Hodim v "high" šolo že štiri leta. Jaz moram malo popisati, zato bom pisala malo vsaki mesec v naš Mladinski list. Rada bi videla, da bi se naši čitatelji še bolj oglašali. Jaz bi tudi rada dobila kakšnega naročnika za Mladinski list.

Moj brat je 14 let star, ampak on ne zna po slovensko pisati.

Drugič bom več pisala, ker tako slabo pišem slovensko.

Končam in pozdravim vse čitatelje in urednika.

Christine Sernel,

535 N. Wood St., Chicago.

Dragi urednik!

Jaz bi rad kaj pisal na Mladinski list, pa je prav težko začeti, ker ne znam pisati dobro po slovensko.

Stanujem v Firencach (Italija) in čitam vsak mesec Mladinski list.

To je drugo moje pismo in se bom kmalu zopet oglasil.

Pozdrav vsem čitateljem!

Adolf Prelovšek,

Via S. Jacopino 11 Firenze. Italia, Evropa.

Dragi urednik!

Tudi jaz sem se namenila napisati v Mladinski list po slovensko, ker se učim doma, pa gre počasi. Stara sem 10 let, sem v četrtem razredu in se rada učim. Posebnih novic nimam, kakor da je pryega maja padal sneg, pa ga nismo bili prav nič veseli, ker so po gozdu že rožice cvetele. Smo jih že trgali in se veselili lepih dni. Torej končam in pozdravim vse bratce in sestrice S. N. P. J. in Mladinskega lista.

Agnes Ostanek,

Traunik, Mich.

Dragi urednik!

Strinjam se z dopisom, ki ga je pisala Anna Lončar, ki pravi, da bi se vsi bratci in sestrice požurili za Mladinski list. Jaz mu želim, da bi še dolgo izhajal in bi rada videla, da bi dvakrat na mesec izhajal, posebno rada prebiram povest o Čerinu. Pozdravim vse bratce in sestrice Mladinskega lista.

Anna Matos, Blaine, Ohio, Box 181.

NAŠA IGRA.

Jaz hodim v slovensko šolo v Slovenski narodni dom že četrto leto. Mi smo imeli dosti iger in vsakdo, ki je prišel naše igre pogledat, je bil zadovoljen.

To leto bomo imeli igro "Mogočni prstan." Mi smo imeli to igro enkrat preje. Ljudje so bili tako zadovoljni, da jo bomo morali ponoviti, da bodo prišli ljudje, ki še niso videli igre. Tisti, ki so že videli, bi morali tudi priti, ker je izvanredno lepa igra. Nastopilo bo na odru kakih sto otrok in bodo plesali, govorili in peli lepe slovenske pesmi.

Mi hočemo, da bi bila naša dvorana v Slov. narodnem domu polna zgoraj in zdolaj in da bi dosti vstopnic prodali.

Jaz mislim, da tistim, ki ne bodo prišli na našo igro, bo žal.

Victorija Spelic,
1007 Ebb Place, Cleveland, Ohio.

Dragi mi urednik!

Vesela sem, ko sem čitala v Prosveti, da bo še zanaprej izhajal M. L. Tako mislim, da so tudi drugi bratje in sestrice zadovoljni kakor sem jaz. Tukaj iz Chisholma se nikdo ne

oglasil, se pa spet jaz malo oglasim. Vreme imamo bolj mrzlo kakor gorko, slab je mesec maj in mrzel; pa mislim se bo zaobrnilo, saj za dežjem solnce posije. Sedaj pa končam in želim mnogo napredka in mnogo novih članov, da bo število mnogo večje drugo leto, kakor sedaj. Slovenska N. P. J. je največja in najboljša organizacija za nas vse. Sedaj pa pozdravljam vse čitatelje M. L.

Mary Krainik, Chisholm, Minn.

Dragi urednik!

Zadnjič sem pisala, da bom poročala, kar bo druž. "Orel" števil. 21 S. N. P. J. pripravilo za proslavo petindvajsetletnice jednote.

Imeli smo zelo lep program, da je bil vsakdo zadovoljen. Najprvo smo predstavljali "živo sliko." Bila je Jednota in dosti članov in članic. In tudi iz Mladinskega oddelka smo bili z Mladinskim listom v rokah. Odrasli so imeli "Prosveto." Bila je zelo lepa rudeče razsvetljava. Jaz sem govorila pri "živi sliki," "Bratstva znak." Prizor je zelo ugajal ljudem.

Druga točka je bila igra, "Zdravnik proti svoji volji," katero je poslovenil naš urednik Andrej Kobal iz francoščine. Bilo je dosti smeha skoz in skoz.

Deklamirala je tudi mrs. Radovich. Deklamirala je "O pepelnici noči." Njen kostum je bil zelo lep. Lepa "sky blue" barva je bila, potresena z zlatimi zvezdicami. Proti koncu igre je pel Isidore Zupančič. Pel je slovensko pesem "Pojdem na prejo" in angleško pesem "On the Road to Mandalay." Vsi so bili tako zadovoljni z njim, da je moral ponoviti "Pojdem na prejo."

Obljubila sem, da bom nekaj storila za petindvajsetletnico jednote. Sem tudi izpolnila, ker sem poslala z tem pismom eno celoletno naročnino na Mladinski list. Če bi vsaj vsak član Mladinskega oddelka dobil enega naročnika na M. L., bi naš list bil bolj razširjen, ker je vreden, da ga razširjamo. Bom poskusila še kakšnega naročnika dobiti.

Pozdrav vsem čitateljem Mladinskega lista in tudi uredniku.

Evelyn Hochevar,
2318 Cedar St., Pueblo, Colorado.

IZ OTROŠKIH UST.

Učitelj: "Kje si rojen, Tonček?"

Tonček: "Doma."

Učitelj: "Kakšno obleko nosimo pozimi, da nas ne zebe?"

Nek učenec se oglesi: "Staro."

Mati: "Slavica, danes si pa kar predolgo spala."

Slavica: "Sanjalo se mi je, da sem izgubila punčko, pa sem jo tako dolgo iskala."

*

V gluhonemnici se uče otroci govoriti. Ob neki priliki kaže in razlaga učitelj: "To je roka. In temu le pravimo rokav. To je noga. Temu le (pokaže na hlače) pa pravimo. . ."

Ciril, najpridnejši učenec, se ponudi, češ, da on že ve.

"No, Ciril, pa povej!"

Ciril: "To je nogav."

*

Učiteljica v prvem razredu: "Kako je ime tvojemu očetu?"

Deček nekaj časa premišlja, nato pa se odreže: "Mojemu očetu je ime ata."

* * *

QUESTIONS

1. What was the precious thing that Čerin found instead of gold?
2. How did Professor Podlogar treat Čerin?
3. What was the first step toward Čerin's improvement?
4. What did people say about Čerin after his adventure?
5. Show how Čerin's children expressed their love for father.
6. What is the moral of the story?

* * *

VOCABULARY

- Blažen, blessed.
 Goldinar, a silver coin of about half dollar value.
 Gospodarstvo, household, economy.
 Hip, moment.
 Izkušnjava, temptation.
 Južina, lunch.
 Kajti, because, for.
 Karati, to reprimand, scold.
 Kasneje, later.
 Krčmar, inn keeper.
 Lahkouden, simple, foolish.
 Lug, lye.
 Malodušnost, indifference, coldness.

- Namreč, namely.
 Nauk, lesson, instruction.
 Nevihta, storm.
 Obilen, abundant.
 Polič, a measure for liquids (quart).
 Pozneje, later.
 Prihodnji, next, following.
 Slast, appetite, taste.
 Sošolec, schoolmate, colleague.
 Svariti, to warn.
 Tihota, quietness, tranquility.
 Toča, hail.
 Zaliti, to water.
 Zanikaren, good for nothing, lazy.

* * *

NOTES.

- 1) A jaz sem se te vendar hitro polastil: Sem te hitro spoznal. Polastiti means to take possession of something.
- 2) Sva na isti klopi hlače trgala: They were schoolmates.
- 3) Sva si nekaj v rodu: sorodna.
- 4) Da začne padati toča tudi nanj: Čerin expected to hear the scolding.
- 5) Čerin had to walk home about twenty miles. At the time there were no railroads yet.
- 6) Tolmin: A small city and county seat of an extensive Alpine county in the western part of Slovenia. (The county now belongs to Italy.)
- 7) Po kosilu bo prišel lug: See note 4.
- 8) Kako je baronoval: He lived like one of the gentry that do nothing useful.
- 9) Zadajam ti danes pošteno besedo: Observe the way in which Čerin's promise is expressed.
- 10) Goriško polje: A very fertile flat land at the foot of the Alpine hills. The fields around and south of Gorica are extremely rich for wheat and corn. Their famous product, especially known in large cities—Vienna and Berlin—used to be the "asparagus of Štandraž." There are few spots on the earth so well cultivated as these fields. They were the proper places for the professor's teaching Čerin modern agriculture.
- 11) Misliš danes še maševati? Maševati: Say mass. The one who says mass, according to Catholic beliefs, must not eat or drink before the ritual.
- 12) Zdaj sva bot: We are even now.
- 13) Ga ne boš več skubel: You will exploit him no more.

JUVENILE

MONTHLY MAGAZINE FOR YOUNG SLOVENES IN AMERICA

Volume VIII.

JUNE, 1929

Number 6.

A FAIRY'S SONG

OVER hill, over dale,
 Thorough bush, thorough brier,
 Over park, over pale,
 Thorough flood, thorough fire,
 I do wander everywhere,
 Swifter than the moon's sphere;
 And I serve the fairy green,
 To dew her orbs upon the green:
 The cowslips tall her pensioners be;
 In their gold coats spots you see;
 Those be rubies, fairy favors,
 In those freckles live their savors:
 I must go seek some dewdrops here,
 And hang a pearl in every cowslip's ear.

William Shakespeare.

THE SONG OF AN APE

THE world's a ball!
 'Twill rise and fall
 And roll far and wide.
 It sounds like glass,
 So brittle, alas!
 'Tis hollow inside.
 It glitters here
 And still more there!
 In life I abide!
 My son, I say,
 Put it away
 Or thou must die!
 It is of clay.
 The shards will fly.

By Goethe.

A. Kobal:

WHAT'S THE GOOD NEWS OF THE DAY?

"What's the good news of the day?
 All the Lodge S. N. P. J.
 Coming hither all so gay.
 Tell me, brothers, sisters, pray;
 For I am to go away.
 What's the good news of the day?"

"Wait, oh wait, and you will stay.
 Don't you know it's time to play?
 Don't you know the date today?
 The great date of S. N. P. J.

"Five and twenty years have passed
 Since Jednota, now so vast,
 Had been brought to life, you know;
 Didn't members tell you so?"

"That's the good news of the day,
 I am really glad to stay,
 To celebrate S. N. P. J.
 To say for her a loud Hurray—
 For her good support away.
 It is the good news of the day!"

The Silver Jubilee Convention of the S. N. P. J.

A FEW MONTHS prior to the Convention the members of the Slovene National Benefit Society had been unusually busy with the preparation for the approaching Silver Jubilee Convention, which, according to the universal agreement in opinion of the membership, was regarded as the most significant in the history of the Society. The vivid discussions in the Prosveta, the campaigning for the election of delegates, and the manner of handling the problems of the Society were so grave that there was every reason to expect a heated and constructive convention.

After the busy preparation the convention assembled to fulfill the extraordinary mission: to solve the new problems and to render the youth movement in the Society permanent. But when the convention is over and the excited spirits restored to sober reflection, it is becoming clear that the most pressing problems of the Society have been evaded. The problems due to immigration restriction have not been discussed, the significance of the introduction of English speaking lodges slid over; so that the future of the organization has been left by the Convention just as uncertain as it was before, with the only difference that the hopes and confidence of the general membership has been transformed into a dim disappointment.

The sessions of the Convention were, in general, orderly, peaceful, and very lively; but by no means constructive, as it can be deduced from the minutes. The discussion in the Prosveta seemed to indicate that the chief task of the Convention was to harmonize the interests of the young with the interests of the old membership and to develop some basic platform, or principle, for the youth movement. Instead of concentrating its energies upon these vital problems, which the membership laid so much importance upon, the Convention disregarded them in their entirety. The question on the Convention floor was not the principle one represents and its usefulness to the Society, but the party affiliation, the consequence being that the character of the future administrative mentality does not seem too enthusiastically instilled with fraternal spirit and liberty. The only material gain for the members and the individual lodges is the freedom of press. Had the real problems of the Society been allowed on the floor, the Convention might indeed have proved worthy of its title. But the conditions were too critical, the problems too hard, and the leaders not strong enough to allow such matters to the Convention floor.

Whether the membership is aware of the significance of these events it is now immaterial, for the future will have the final word. Suffice it to say that even the victors would be extremely annoyed by being referred to the principles, which were responsible for their success; for victories without principles, leadership without platforms, and salvations by deferring the pressing problems to the future can never be constructive nor appealing either to the victor or to the vanquished, although the vanquished saves his credit by refusing to sanction them.

WISHES

If all the seas were one sea,
 What a great sea it would be!
 And if all the trees were one tree,
 What a great tree it would be!
 And if all the axes were one ax,
 What a great ax that would be!
 And if all the men were one man,
 What a great man would he be!
 And if the great man took the great ax
 And cut down the great tree,
 And let it fall into the great sea,
 What a splash splash that would be!

WHERE ARE YOU GOING TO, MY
PRETTY MAID?

"WHERE are you going to, my pretty
 maid?"
 "I am going amilking, sir," she said.
 "May I go with you, my pretty maid?"
 "You're kindly welcome, sir," she said.
 "What is your father, my pretty maid?"
 "My father's a farmer, sir," she said.
 "What is your fortune, my pretty
 maid?"
 "My face is my fortune, sir," she said.
 "Then I won't marry you, my pretty
 maid."
 "Nobody asked you, sir," she said.

ROSES,
the Belles of All Times and All Nations

Two Friends on Each Other

Mr. Ford has been asking if his friend Edison is happy, and Mr. Edison has been asking if his friend Ford is happy. This is what they said of each other.

IS FORD HAPPY?

By Edison.

I HAVE just been to see them assembling Ford's new car. What a reception that car has had throughout the world! One might think it would make Ford happy for the rest of his days, but it won't. Ford is the type of man who can't be happy very long. His mind is too active. He sees too many things to do. His successes bring him pleasure for the moment, but such pleasures are soon swallowed up in the next task.

As human beings are now constituted it is impossible for them to be very happy. The only men who are continuously happy are those who, having little ambition, do small things of little importance. A man whose business is to catch butterflies is probably pretty happy all the time. Negroes, too, are usually happy.

Coolidge isn't happy. Years ago, when he was up in Massachusetts, he wanted to be President, but now that he's been in the White House he's glad to get out of it. The responsibilities of the office are too great to permit anybody who bears them to be happy very long.

The happiest time of my life was when I was twelve. I was just old enough to have a good time in the world, but not old enough to understand any of its troubles. Looking back now across eighty-two years, I can see that relatively I have been happy. I have had a better chance to be happy than have most people. But I have had plenty of unhappiness.

But I have always found, when I was worrying, that the best thing to do was to work hard and forget what was troubling me.

IS EDISON HAPPY?

By Ford.

SHOW me a man who is deeply interested in his work—one who is not working for pay day—and I will show you a happy man.

Mr. Edison does not think anyone is happy. I have a little different idea about it. I will put him up as an example of happiness.

I think that work and a person's interest in work brings about more true happiness than any other one thing.

Ambition to do great things to that end is surely the happiness of any human life. Look at Mr. Edison, for example, for he is the finest example I know. He is happy in his work. He forgets everything else. He sees nothing else and he lives for nothing else. And above all else he is happy himself despite the fact he told newspapermen that he does not know a happy man.

You might inquire why M. Edison is so happy and how he obtained this happiness. Well, as a boy he was happy. He had good times in boyhood and he often talks about them. As a young man he was happy as a telegraph operator, a newspaper editor and finally a young inventor. He was happy simply because he was always working toward a goal.

He always had an incentive to work. His thoughts were occupied by visions. He had dreams of turning night into day. He made those dreams come true with the electric light. He had visions of the reproduction of voice and sound on a record. He worked until those visions were realities. He has always been thoroughly happy in his work.

A man who loves his work is generally a happy man.

Dream Island

MAJORCA or Mallorca, to give it its more beautiful Spanish name, is often called a Dream Island, and it is a good name for it, for it is lovely, of the rainbow loveliness of dreams. It is also a good name for it because Time does not exist there.

Just as in dreams Time skips illogically from one year to another, so it is in Mallorca. We have the electricity of the twentieth century, and water jars such as the Romans used. We have motor-cars of today, and streets planned for the foot traffic of a dozen centuries ago. We have hot and cold water taps, and we have wells of the same pattern as those built by the Moors.

It is not that we are behind in Mallorca—far from it! Yet we still live in the peace and simplicity that belong to the time before the Industrial Revolution made a vast workshop of the rest of Europe.

No, Time does not seem to count. The Cathedral of Palma was built 700 years ago, and it rises above the blue water, pale gold in the sunlight, so fresh, so unsullied, so exquisite that it might have been built by fairy fingers in the light of today's dawn.

And life is not hurried. There is no roar of traffic or whirr of factory wheels. Even a Rolls-Royce must go slowly along the narrow streets; and it is better still to go on foot.

You may lounge on the quayside where the boat-builders are at work, and admire the graceful skeletons of ships in the making; you can watch the mending of the brown nets spread out to dry, and see the rainbow-colored fish brought in from the sea.

You may peep into green-shuttered cottages lit by electricity, in which the only furniture is chairs, rows of chairs standing demurely against the spotless whiteness of the plain walls.

Or you may take the little train across the island, where almond blossom hovers like rosy foam above the green of the springing corn, and olives clothe the hillsides in silver.

In the summer is the olive harvest, and from all over the island the women and girls come to gather the olives for the presses. They earn five reales (a quarter) a day, with a jar of oil at the end of the season, enough to last them through the winter. And in Mallorca a man is rich on a quarter a day.

Yes, surely it is a Dream Island!

The Luck of Mah Wong

MAH WONG'S husband was drowned in a storm; her two young sons were stolen away with their junk by river-pirates.

To keep the rice-bowl full and the chopsticks going in her humble little two-mat dwelling, Mah Wong had to go out fishing, and she did not make very good catches.

One day she was rowing between the river and the sea when her net felt strangely heavy. She drew it up.

There was nothing in it but a big tuft of seaweed and a little lizardlike creature scrambling about it. It was so pretty Mah Wong thought she would take it home; but in the struggle to catch it she held the tip of its tail too tight and the last joint dropped off.

When she got home the small newt proved to be even more beautiful than when she had first drawn him from the water. It had peacock frills and rosy fringes, and its glittering eyes were jade-green.

Mah Wong thought she would put him in the big porcelain bowl where she kept her two archer-fish. The archer-fish showed great respect, and even seemed to do kow-tow.

Before Mah Wong retired for the night the lizard laid his glancing head along the edge of the bowl and looked at her appealingly. Mah Wong offered him her supper, which he accepted hungrily before sinking to the bottom of the bowl.

In the dead hush of the night Mah Wong's dreams were troubled. She thought someone with soft, heavy feet was walking about her frail little house, dragging great weights behind him. She sat up in bed, and at that moment a monstrous black claw hooked open the sliding door between the two apartments.

A flame-red mouth, that showed a forked flickering tongue, hovered over the old fisherwoman, who started to her feet in horror.

"Do not distress yourself, venerable mother!" the creature replied. "Though indeed I am a dragon my nature is benign. I am grateful, too, for the honorable repast and lodging which you offered me. Lie down and sleep in safety. Not even the Emperor dare to disturb a dwelling protected by a being such as I am."

The Dragon's tones were like dripping honey, his breath like fragrant incense. Extraordinary to relate, Mah Wong fell asleep again quite easily.

When she awoke her house was empty of the giant folds, and the lizard

was asleep, like a sunken jewel, at the bottom of the bowl.

She could have believed it a dream had not the little creature once more put up its head and said in a whisper, "Mah Wong, put me in your sleeve again and take me down to the sea. I will help you with your fishing."

The order was obeyed.

When they were out in the wide tidal river the lizard slipped out of her sleeve and over the gunwale of the boat. Straightway the water was filled with fins, feelers, coils, and paddling legs as far as eye could reach.

The Dragon was a most excellent fisher. It was a good thing he had a great appetite himself, for he caught more fish than Mah Wong could ever eat or sell.

Time went on. The old woman prospered; the partnership between her and the Dragon continued, and changed into friendship. She told him the troubles of all her life.

One day, when the two were fishing far up the river a junk came by. The Dragon threw two of his coils across it and drew it alongside Mah Wong's boat.

"But the junk is mine!" she cried.

It was manned by the pirates who had stolen her sons long ago. There stood her sons themselves!

The Dragon brushed the pirates overboard, and left them to swim to land as best they might. Gently he placed Mah Wong on board.

"Farewell!" he said. "My work for you is ended, and in the Isle of Dragons they call for me to be king." And he disappeared beneath the flood.

LOOK!

All come and see!

All come and see!

A black hen laid a white egg for me!

Oh, look there!

Oh, look there!

A great big rat all covered with hair!

Mercy.

Teach me to feel another's woe,
To hide the fault I see;
That mercy I to others show
That mercy show to me.

Alexander Pope.

*

Up and Doing.

Not enjoyment and not sorrow
Is our destined end or way;
But to act that each tomorrow
Finds us farther than today.

Let us, then, be up and doing,
With a heart for any fate;
Still achieving, still pursuing,
Learn to labor and to wait.

Longfellow.

*

Doing Well.

Make such a habit of well-doing in
you that you shall not know how to
do evil.

Sir Philip Sidney.

Scorn Not One.

Small service is true service while it
last;
Of humblest friends, bright creature,
scorn not one:

The Daisy, by the shadow that it casts,
Protects the lingering dewdrop from
the sun.

Wordsworth in a child's album.

*

**Laugh, and the World Laughs
with You.**

Laugh, and the world laughs with you;
Weep, and you weep alone,
For the sad old Earth must borrow its
mirth,

But has trouble enough of its own.

Sing, and the hills will answer;

Sigh, it is lost on the air,

The echoes bound to a joyful sound,

But shrink from voicing care.

Eta Wheeler Wilcox.

Millet: The Sower.

Dear Editor:

I have decided to try my hand at writing to the Mladinski list. My sister has been writing for quite a while, but in Slovene. I hope to be able, some day, to write in Slovene as well as she can.

I know that this must tire those who read the letters. Why don't more of the young people write? It seems to me that the Pueblo children (including myself) are a bit backward in writing to the Mladinski list. If we want an interstate correspondence, as most of us do, we should write to the Mladinski list, which goes to all our families, and so we can all read it, and see what is happening in other cities and towns. Of course, there are many who would like to have a private correspondence. That's all well and good. But what of some children who may be sick, and who like to read letters? Come on, boys and girls, let's rally together and flood the editor's office with letters. So much for that.

"Listen, my children, and you shall hear." Many of you have heard, or read Longfellow's poem of Paul Revere's ride to save Lexington during the revolutionary war, and you know that is the first line. Well, that line pertains to this paragraph. Boys and girls, we must take more interest in the Mladinski oddelek of the S. N. P. J. Also, we must take more interest in the way our wonderful organization handles all the little, bothersome trifles that come up. Let's take more interest, young folks; so that we will be able and strong enough to grasp and carry on the torch our pioneer fathers and mothers have lighted and carried their bit of the way forward! Don't be so weak that we will be just barely able to hold our own. Let's hold our own, and, at the same time, push forward and take more! Let's keep the S. N. P. J. alive for the

future generations to come. Each one of us must do our bit to help keep this wonderful organization alive.

Now, boys and girls, let's keep our interest in the organization alive, and write more to the Mladinski list. Yours truly,

Joe Hochevar,
2318 Cedar Street, Pueblo, Colo.

VIOLETS

Under the green hedges after the snow there do the dear little violets grow, hiding their modest and beautiful heads under the hawthorn in soft, mossy beds, sweet as the roses and blue as the sky, down there do the little violets lie, hiding their heads where they scarce may be seen, by the leaves you may know where the violets have been.

Helen Janitz, Euclid, Ohio.

MOTHER

Mother,
Of all her best!
Her soft hair is turning
Into a mass of silvery gray.
My Mother!

Mother!
Her eyes, once bright,
Now grow dim and faded
In a body worn and stooped with age.
My Mother!

Mother!
With wrinkled face
Yet pretty and smiling, too,
She's the best of all the world to me—
My Mother!

Sophia Matilda Magdalence,
10713 Prince Ave., Cleveland, Ohio.

SPRINGTIME

Springtime has come,
And all the birds are singing;
Up on the old oak tree
They can be swinging.

Springtime has come
And all the bees are humming,
They are looking for seeds
And all they find is a bit of weeds.

By Mary Knaus, Traunik, Mich.

A JOKE

On a hill there is a car,
In the car is an egg,
In the egg there is an E.

The name of the town is Car-neg-ie.
Put it together and you will have the name.

John Opeka, Oakdale, Pa.

Dear Editor:

We are nine in our family; we all belong to S. N. P. J., except mother. There are several in our town that belong to the S. N. P. J. I really enjoy reading the Mladinski list, because of the stories, jokes, and riddles that are in it.

I am sixteen years old, and do not go to school now.

This is my first letter to Mladinski list, so I wish some members would write to me. I would answer their letters soon as possible.

Mary Mudraninec,
Kingston, Pa., Box 154.

Dear Editor:

I took the pleasure in writing this letter. I enjoyed reading the poems, letters, and riddles that other children wrote. I would like some one to read mine. It is a shame the way people depend on other people to do the work that they can easily do themselves. It is a shame the way many people roam the country or city and not tell of the beautiful things that nature has. I wish more people would write in the M. L.

Well, this is a very interesting magazine for the size of it, I am going to take it as long as it is published.

Always remain your friend, boys and girls,

Rose Poglajen,
Columbia, Utah, Box 95.

Dear Editor:

This is the second time I am writing. I am thirteen years old. We are going to have Holy Communion and Confirmation at our church this year and I am going to both. I am very interested in books; we have a library at our school and we get books every two weeks. I have a joke:

On the way to baptism, the baby somehow loosened the stopper of his bottle, with the result that the milk made a mess over the christening robe. The mother greatly shamed, but she was compelled to hand over the child in its mussed garments to the clergyman. "What's name?" the clergyman whispered. The mother failed to understand and thought that he complained of the baby's condition. So she offered explanation in the words: "Nozzle come off!" The clergyman asked again, "What name?" "Nozzle come off," said the woman almost in tears. The clergyman gave it up, and continued the rite:

"Nozzlecomeoff Smithers, I baptize thee in the name of the Father and of the Son and of the Holy Ghost."

Yours truly,

Josephine Rupar,
Box 1274, Uniontown, Pa.

Dear Editor:

This is my first letter to the M. L. I always was interested in reading it, but I never thought of writing a letter to my fellow members until I read Anna Dolence's letter about working in East Liberty, because I remember sending an order to East Liberty from the Mich. Rubber, where I work. I wish that Anna would send me a letter telling all about the East Liberty and in return I will tell her about the Mich. Rubber. I am 17 years old and about 5 ft 6 in. tall.

This is a riddle:

Q.: What has nine black heads and catches flies?

A.: A negro baseball team.

Yours truly,

Frank Cugovic,
4380 Turney Rd., Cleveland, Ohio.

Dear Members:

Goody! Results from my letter have certainly shown up. Thank you for helping me to assure every one that our List would be a success if it was just pushed a little higher. Miss Petrich, Miss Omerzu, and the reader from Fly-Creek, I would like to hear from you, my address is, V. J. S., 1001 E. 72 Place, Cleveland, of course.

Yours truly,
A Clevelandler.

Dear Editor:

I am going to try hard to improve the Mladinski list, although this is my first letter.

I am 14 years of age and in the eighth grade. We all belong to S. N. P. J. lodge No. 263. As I understand that April's issue of the Mladinski list has been the most interesting issue so far this year.

Yours respectfully,
Kathryn Sadar, Rowes Run, Pa.

WHY CAN PARROTS TALK, AND NO OTHER BIRDS.

It is not quite true that other birds cannot be taught to talk, but it is quite true that some birds will learn and others will not, and you are quite right to ask what makes the difference. I think the way in which the birds hear goes for a good deal, if you cannot hear properly, then you cannot imitate the sounds that other people make. That is why many poor deaf children are dumb. It may be that parrots have better ears than many other birds.

I think it is also because these birds have brains which help them to distinguish sounds better. You see, talking is really a matter of the brain, far more than of the teeth and tongue and lips. But I do want you to understand what the talking of the parrot really is. It is utterly different from the first talking of a child as it learns, though very likely the child does not talk as distinctly as the parrot does.

But when the child talks it means something, very likely, you cannot make out what it means. I believe that the parrot never means anything, because it never understands what the words it hears mean. I am sure that the parrot is just like the wonderful machine called the phonograph. You talk into it and it talks back at you, but it understands nothing. Therefore, the talking of the parrot, though it is clever in a way is really less clever than the way in which insects tell each other what they want.

Philip Podobnick, Arma, Kans.

A DREAM

One night I went a-traveling
And traveled to the moon.
I asked him how he was this morning,
He said he was weak and would die soon;
I asked him to tell me a story,
And he told me about three giants, hoary;
So I socked him one behind the ear,
And he tumbled away to disappear.
The sun came shining red
Where the moon, he struck his head.
And so when I awoke I was lying out of bed
With my hands around the bump on my head.

Joe Lever, Cleveland, Ohio.

Dear Editor:

We were at White Valley when the 25th anniversary of the S. N. P. J. was celebrated. I was very glad to hear Frank Zaitz speak. His speech was very good. I was to three or four different places to hear men speak, but I thought Frank Zaitz made the best speech. I heard the pevsko društvo "Prešeren" from Pittsburgh. They sang very nicely.

Vacation time began. I wish all brothers and sisters have a nice time and are happy.

Mary E. Fradel, Latrobe, Pa.

Dear Editor:

We had visiting day on May 8th. All our parents came. We had a program in our room, and I gave a poem. The play was given in the gymnasium at 3:00. I think you will be interested in hearing my poem. The title is:

NOBODY KNOWS—BUT MOTHER.

Nobody knows of the work it makes
To keep the home together,
Nobody knows of the steps it takes,
Nobody knows—but mother.

Nobody listens to childish woes,
Which kisses only smother,
Nobody's pained by naughty blows,
Nobody—only mother.

Nobody knows of the sleepless care
Bestowed on baby brother,
Nobody knows of the tender prayer,
Nobody—only mother.

Nobody knows of the lessons taught
Of loving one another;
Nobody knows of the patience sought,
Nobody—only mother.

Nobody knows of the anxious fears,
Lest darlings may not weather
The storms of life in after years,
Nobody knows—but mother.

Bertha Krainik, Chisholm, Minn.

Dear Editor:

I am seven years old. I am promoted to the third grade. I and my mother and father all belong to the S. N. P. J. I like to read the letters written by the brothers and sisters of the Juvenile Department of the S. N. P. J. My father is secretary of Lodge No. 91.

Yours truly,

Margaret Cempre,
608 West 5th Str., Johnston City, Ill.

Dear Editor:

I am writing about baseball players here, I think Fitz Henry is going to have a team, for they have many good plyers. But when they play against Jeannette, they will show them how to play ball. Fitz Henry has some heavy hitters, when they meet the ball, it goes. The weather is almost every day rainy here. We cross the river down at Fitz Henry, and once somebody stole three boats, we got one back, it was painted red and yellow. It was hard getting it back up across the riffles. I like to read the M. L. every month.

Henry Indof, Smithton, Pa., Box 378.

Dear Editor and Friends:

I didn't write to the M. L. for a good while, but still I never forget about it, especially reading it. I would surely like it if this M. L. would come weekly instead of monthly. Not many from Moon Run write to the M. L. There are 6 of us in the family. We all belong to the S. N. P. J. lodge No. 88. My father was Sec'y. of the lodge, but now he isn't. I am an 8th grader of the R. T. H. school. I take English, History, Mathematics, Music, Art, Health, V. H. E. and Reading. During the next term of school we are going to have courses in our school including typewriting, shorthand, book-keeping, and many others. We just had 2 operettas given at our school and they were a great success. I had one of the leading parts in it. I have a lot of school work to do now, because school is almost out. It will be out before the 1st of June. I was surprised to see a letter written in the M. L. by a boy seven yrs. of age. I think his big sister helped him. Well, I hope this long letter isn't eaten by Mr. Wastebasket. Come on, some of you from Moon Run and write a few lines. Now I must close for sure. I hope some members would write to me.

Mildred Jerala,

R. D. 10, Box 191, Crafton Branch, Pa.

Dearest members of S. N. P. J. and Editor:

I have not written for a long time and I thought that I would write a letter telling you how everything is going around here. I belong to Lodge number 218, Columbine, in Denver, Colorado, for fourteen years. I am in the eighth grade of the "Louisville Public High School."

I have received letters from Sylvia Klun of Minnesota and from Annie Knaus of Traunik, Michigan. They surely wrote fine letters to me. Only I didn't get time to write back for I was very busy with my school work. I do wish that they would write to me again.

The mines in the state of Colorado are very slow at working just now. But when September comes, they pick up a little more, because the factories want to get a full supply of coal for the winter.

I think that most of the letters appear from Cleveland, where the members are not so dead at writing. Most of the members from here are as dead as if they never saw the M. L. and if they would just dig in and write a letter, I think others would, also. Many of the members here live within 20 miles of the lodge and it is kind of hard to get to the social meetings. I have read in the Slovene paper called "Prosveta" that there were two lodges formed in Denver late-

ly. I think that "Prosveta" is getting all of the snapshots. Why is that? Is it because it is so large or is it because you are used to it more? Come on, members, let's get some pep and enlarge the M. L. and if we do so, the Editor might rearrange it to come every week. What do you say? April's magazine wasn't so big and it wasn't so small either, but still I know it can be enlarged from the amount of young members we have in the Lodges.

Every once in a while members will say that the boys and girls are sleepy heads. If the young members could only wake up, the magazine would be so large that we would be surprised and would be ashamed to see that others were awakening and we still in a nap.

Frank Hafner Jr., Louisville, Colo.

*

Other letters were written by the following members:

Catherine Zeitz, Lafferty, Ohio.
 Amelia Modic, Homer City, Pa., Box 227.
 Jennie Jenko, Milwaukee, Wis., 844 Greenfield Ave.
 Edward Medved, Yukon, Pa.
 Rose Poglajen, Columbia, Utah, Box 95.
 Frank Sedlar, Library, Pa.
 George Margetta, Bessemer, Mich.
 Anna Kocine, West Frankfort, Ill.
 Lena Mae Pozum, Buena Vista, Pa.
 John Wm. Merzel, Powhattan Pt., Ohio.
 Joe Marinac, Elmore, Colo.
 Katherine Raspel, Export, Pa.
 John Ursitz, Sygan, Pa.
 Mary and Angela Mikulich, Trenary, Mich.
 Mary Ostanek, Traunik, Mich.
 Emma Knaus, Traunik, Mich.
 Anne Strukel, La Salle, Ill.

*

ANSWER TO PUZZLES of April issue.

Jenny Stanovnik:
Beacuse it cannot sing.
 Tony Cizerle:
 1. *A River.*
 2. *A Pillow.*
 Ruth Zabrie.
Two Lips.
Because it keeps its mouth shut.
 Mary Mihelcic:
A Bed.
 Jennie Zupan:
Buttons.

HONORABLE MENTION

John Ursitz, Mortan, Pa.
 Geo Kezele, Dawson, N. Mex.
 Mildred Jerala, Crafton Branch, Pa.
 Mary Mihelcic, Blaine, Ohio.